

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Т.в.о. завідувач випускової кафедри
_____ Н.В.Коваленко
«_____» _____ 2021р.

ВИПУСКНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВР
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

Тема: «Тенденції розвитку світового валютного ринку»

Виконавець: Олексієнко Богдан Миколайович

Керівник: : д. філос. н., доц. Ороховська Людмила Анатоліївна

Нормоконтролер: : д. філос. н., доц. Ороховська Людмила Анатоліївна

КИЇВ 2021

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та бізнес-адміністрування

Кафедра міжнародної економіки

Спеціальність 051 «Економіка»

Освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. завідувач випускової кафедри

_____ Н.В.Коваленко

«_____» _____ 2021р.

ЗАВДАННЯ

на виконання випускної роботи

Олексієнка Богдана Миколайовича

1. Тема роботи «Тенденції розвитку світового валютного ринку» затверджена наказом ректора від «30» березня 2021 р. №515/ст.
2. Термін виконання роботи: з 17.05.2021 р. по 20.06.2021 р.
3. Вихідні дані роботи: статистичні дані, нормативно-правова база, електронні інформаційні джерела, матеріали періодичних видань.
4. Зміст пояснювальної записки: Огляд загальної характеристика світового валютного ринку. Розвиток світової валютної системи крізь призму її елементів Еволюція світової валютної системи. Світові фінансові центри. Аналіз світового валютного ринку. Сучасний стан валютного ринку України. Вплив криптовалют на світову фінансову систему. Вплив пандемії COVID-19 на світовий валютний ринок
5. Перелік обов'язкового ілюстративного матеріалу: Регіональні монетарні угруповання. Регулятивне середовище міжнародної валютної системи. Обсяг валютних інтервенцій НБУ у 2020-2021 роках. Ринкова капіталізація криптовалют

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Підпис керівника
1	Видача завдання	17.05.2021	
2	Збір та обробка статистичної інформації	17.05.2021- 20.05.2021	
3	Вивчення стану проблем, опрацювання джерел	21.05.2021- 24.05.2021	
4	Написання теоретичної частини	25.05.2021- 29.05.2021	
5	Написання аналітичної частини	30.05.2021- 31.05.2021	
6	Написання вступу та висновків	31.05.2021- 01.06.2021	
7	Оформлення пояснювальної записки, графічного матеріалу, підготовки доповіді, передзахист	02.06.2021- 04.06.2021	
8	Проходження нормо контролю, перевірка на плагіат, оформлення документів до захисту, рецензування роботи, подання на кафедрі	04.06.2021- 20.06.2021	

7. Дата видачі завдання: «17» травня 2021 р.

Керівник випускої роботи _____ Ороховська Л.А.
(підпис керівника) (П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання _____ Олексієнко Б.М.
(підпис випускника) (П.І.Б.)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до випускної роботи «Тенденції розвитку світового валютного ринку» 70 с., 15 рис., 7 табл., 52 літературних джерела, 1 додаток.

РОЗВИТОК, СВІТОВИЙ ВАЛЮТНИЙ РИНОК, КРИПТОВАЛЮТИ, COVID-19, СВІТОВИЙ ФІНАНСОВИЙ ЦЕНТР, ВПЛИВ

Об'єктом дослідження є світовий валютний ринок, предметом – аналіз стану світового валютного ринку під впливом появи криптовалют та пандемії COVID-19, організаційні та економічні засади процесу становлення і розвитку валютного ринку.

Метою випускної роботи є аналіз сучасного стану світового валютного ринку, визначення проблем і можливостей розвитку світового валютного ринку, дослідження впливу пандемії COVID-19 на діяльність світового валютного ринку.

У процесі роботи застосувалися методи: теоретичне узагальнення та порівняння, метод економічного аналізу, статичний метод, застосовано системний і комплексний підходи.

Значущість виконаної роботи та висновки. Аналіз стану та тенденцій розвитку криптовалют зможе в майбутньому сприяти їх становленню як повноправних учасників валютного ринку на рівні з іншими валютами. Аналіз наслідків COVID-19 може дати нам приблизну уяву того, як пандемія в майбутньому вплине на валютний ринок країн з перехідною економікою та країн, що розвиваються.

Рекомендації щодо використання результатів. Обізнаність з ситуацією на валютному ринку України дозволить вирішити наявні проблеми. Знання про криптовалюту дадуть змогу переглянути та збільшити масштаб їх використання у валютній системі. Аналіз впливу пандемії COVID-19 на валютний ринок дозволить спрогнозувати наслідки в майбутньому.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СВІТОВОГО ВАЛЮТНОГО РИНКУ.....	9
1.1 Розвиток світової валютної системи крізь призму її елементів.....	9
1.2 Еволюція світової валютної системи.....	15
1.3 Світові фінансові центри.....	23
Висновки до розділу 1.....	29
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СВІТОВОГО ВАЛЮТНОГО РИНКУ.....	32
2.1 Сучасний стан валютного ринку України.....	32
2.2 Вплив криптовалют на світову фінансову систему.....	41
2.3 Вплив пандемії COVID-19 на світовий валютний ринок.....	53
Висновки до розділу 2.....	60
ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
ДОДАТКИ.....	69

ВСТУП

Актуальність теми. Перебудова світової валютної системи, яка відбувається на даний час, обумовлена наявними негативними тенденціями, що мають місце у розвитку міжнародних валютних відносин. Результатом цих тенденцій є валютно-фінансові кризи, подолання яких вимагає удосконалення принципів діючої валютної системи.

Валютні ринки набувають популярності з розвитком процесів інтеграції. Вагому частину банківських операцій країн світу становлять операції на світовому валютному ринку. На сучасному етапі його розвитку відбувається значне зростання обсягів торгівлі та залучення нових країн-учасників. Нестабільність валютних курсів, що характеризує сучасну валютну систему, має негативний вплив на розвиток міжнародної торгівлі, міжнародних розрахунків, що слугує виникненню пошуку способів посилення їх стабільності.

Основними функціями валютних ринків є гарантування здійснення міжнародних розрахунків, страхування валютних та кредитних ризиків, сприяння дієвому функціонуванню міжнародних кредитних та фінансових ринків, розгалуження валютних резервів банків, підприємств та держав, тобто суб'єкти міжнародних економічних відносин мають можливість певним чином застрахувати себе від можливих коливань валютних курсів за допомогою розосередження власних грошових активів у різних валютах.

Валютний ринок постійно розвивається, і з часом з'являються нові валюти. У XXI столітті, в епоху комп'ютеризації, починають зароджуватися віртуальні гроші, які з кожним роком набувають все більшої цінності та популярності. Перевагами використання криптовалют є забезпечення анонімності особи користувача та її переказів, зменшення операційних витрат, швидкість здійснення переказів, прозорість транзакцій, тобто легко відстежити рух валюти та спростити платіжні системи. Проте, окрім переваг,

є і недоліки, до яких належать: низький рівень контролю та невизнання в правовому аспекті як в нашій країні, так і в інших країнах світу.

Дослідження світового валютного ринку у наукових працях проводиться такими вченими як: О. Д. Василик, О. В. Дзюблюк, І. В. Буркаковський, А. М. Поручник, Б. Ю. Лапчук, А. А. Первозванський, М. І. Савлук, А. С. Філіменко, О. І. Плотніков, Н. А. Міклюшевська, А. С. Гальчинський, Л. М. Красавін, С. Я. Боринець.

Мета і завдання виконання випускної роботи. Метою випускної роботи є аналіз сучасного стану світового валютного ринку, визначення проблем і можливостей розвитку світового валютного ринку, а також дослідження впливу пандемії COVID-19 на діяльність світового валютного ринку.

Для досягнення поставленої мети було передбачено розв'язання таких завдань:

- узагальнити поняття світової валютної системи, її елементів та розвитку;
- дослідити еволюцію виникнення світової валютної системи;
- зробити огляд теперішнього стану світових фінансових центрів;
- розглянути сучасний стан валютного ринку України;
- дослідити вплив криптовалют на світову фінансову систему;
- провести аналіз впливу пандемії COVID-19 на світовий валютний ринок.

Об'єктом дослідження є світовий валютний ринок.

Предметом дослідження є аналіз стану світового валютного ринку під впливом появи криптовалют та пандемії COVID-19, а також організаційні та економічні засади процесу становлення і розвитку валютного ринку.

Методи дослідження. У ході цього дослідження були використані наступні методи дослідження: теоретичне узагальнення та порівняння, метод економічного аналізу, статичний метод, застосовано системний і комплексний підходи.

Апробація отриманих результатів. Результати досліджень, що включені до випускної роботи, оприлюднені на конференції «XIII International Scientific and Practical Conference “Modern problems of globalization processes in the world economy” (Київ, 2021 р.)»

Публікації.

Oleksiienko V. M. Modern problems of globalization processes in the world economy. Abstracts of XIII International Scientific and Practical Conference. Київ, 2021 р. С. 192–194.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СВІТОВОГО ВАЛЮТНОГО РИНКУ

1.1 Розвиток світової валютної системи крізь призму її елементів

Урегулювання валютних відносин у світовому товаристві відбулося в рамках виникнення світової валютної системи. Передумовою виникнення міжнародних валютних відносин слугувало утворенням світового ринку, одночасно з вдосконаленням міжнародного поділу праці та розвиненням економічних відносин між країнами.

Світова валютна система містить у собі комплекс міжнародних платіжних засобів, таких як вільні конвертовані та міжнародні колективні валюти; режимів валютного обміну, що включають в себе валютні курси та паритети; порядки конвертованості; механізми що забезпечують валютно-платіжні засоби міжнародного обороту; режими міжнародних ринків валют і золота; регламентації та уніфікації міжнародних розрахунків; статусів міждержавних інститутів, які регулюють валютні відносини; мереж міжнародних і національних банківських установ, що виконують міжнародні розрахункові та кредитні операції, пов'язані із зовнішньоекономічною діяльністю [1].

Світова валютна система має на меті два основні завдання: в першу чергу, це утворення сприятливого клімату для вдосконалення виробництва та міжнародного поділу праці і друге, найголовніше – це гарантувати постійне функціонування елементів, що входять до її структури.

Ще за часів античності, коли тільки почали проявлятися досягнення регіонального домінування певних націй та укорінення за їх валютами функції засобу міжнародного обміну, почали здійснюватися перші кроки до створення міжнародної валютної системи. Згідно з історією, перша формальна міжнародна валютна система створювалася на основі грошової одиниці «дарік» Держави Ахемідів (Персія) у V столітті до н. е [2]. Ця валютна система стала

попередницею для таких, як Римська (денаріус) та Османська (золотий динар) валютних систем, а згодом, на протязі XVI-XX століть – системи на основі грошових одиниць, які використовувалися в колоніальних осередках (французький франк, іспанський долар, британський фунт стерлінгів та голландський гільдер).

Але першу справді світову, а не регіональну валютну систему юридично задекларували у 1867 році на міжнародній конференції у Парижі.

Візьмемо до уваги стан сучасної міжнародної валютної системи, крізь призму її елементів.

Першочерговою складовою міжнародної валютної системи є загальновідомий світовий грошовий товар. Виходячи з історії, першим грошовим товаром слугувало золото, згодом під час міжнародних розрахунків почали використовувати кредитні гроші, такі як векселі, чеки або банкноти. Комплекс усіх інструментів, які використовують у міжнародних розрахунках, має назву міжнародна ліквідність. Впродовж останнього часу не було жодної публікації, де за офіційними даними вказувалась кількість усіх валют, які є в обігу, через це їх приблизне співвідношення можна одержати після аналізу резервних валют.

Усе частіше із політичних трибун з'являються пропозиції щодо створення єдиної світової валюти. Історично деякі завдання світових грошей могли виконувати іспанський долар, долар США та навіть золото. Раніше робились різні ствердження щодо важливості створення валютних структур кошикового типу із різним вмістом, тобто за участю резервних валют, юаню, російського рубля та рупій. Також були заяви щодо розробки нових національних валют, можливість повернення золотого стандарту, а також узаконення, усім нам відомим на сьогоднішній день, криптовалюти.

По своїй суті, наближеним до статусу міжнародних грошей може стати СДР – резервний платіжний засіб Міжнародного валютного фонду кошикового попиту, що з 1 жовтня 2016 року по 30 вересня 2021 року буде формуватися відповідно до нового вагового співвідношення курсів 5 валют: американський

долар – 41,73%, євро – 30,93%, китайський юань – 10,92%, японська єна – 8,33% та фунт стерлінгів – 8,09% [3]. Якщо відбудеться більш активне впровадження СПЗ у міжнародні валютно-фінансові відносини, то це дасть можливість подолати парадокс Тріффіна, за яким відбувається розбіжність між міжнародним характером використання та національною природою валют.

Однак світ ще не готовий до впровадження єдиної валюти, через те, що найбільшою мірою її ефективність може відчутися лише при «оптимальній валютній зоні», яку вкрай неможливо було б досягти на сьогоднішній день. Скоріш всього, коли буде досягнута певна глобальна стабілізація економіки, то і далі будуть мати місце процеси валютної регіоналізації. Пліч-о-пліч з уже існуючими нечисленними валютними союзами, які наведені у таблиці 1.1, будуть створюватися нові інтеграційні угруповання – їх прообрази різної міри готовності вже задекларовані для країн, що знаходяться біля Перської затоки, Східноафриканської спільноти, західноафриканської монетарної зони та країн АСЕАН+3.

Таблиця 1.1

Регіональні монетарні угруповання

Монетарний союз	Валюта	Центральний банк
Європейський валютний союз (1999)	Євро	Європейський центральний банк
Східнокарибський валютний союз (1950)	Східно-карибський долар (прив'язаний з 1976 р. до долара США, раніше – до британського фунта)	Центральний банк Східних Карибів
Центральноафриканський економічний та монетарний союз (1945)	Центральноафриканський франк CFA (прив'язаний до французького франка, тепер до євро)	Банк держав Центральної Африки
Західноафриканський економічний та монетарний союз (1945)	Західноафриканський франк CFA (прив'язаний до французького франка, тепер до євро)	Банк держав Західної Африки

Джерело: Створено на основі [4].

Наступною складовою міжнародної валютної системи прийнято називати валютний курс. Відповідно до останньої оприлюдненої класифікації режимів валютного курсу Міжнародного валютного фонду, можна відокремити 3 типи режимів, які одночасно складаються із 10 категорій:

1. Режим фіксованого курсу:

- відсутність національного платіжного засобу, тобто формальна доларизація;

- валютна рада або валютне правління.

2. Перехідні режими:

- традиційна фіксація до якірної валюти або до валютного композиту;

- фіксація у рамках горизонтального коридору;

- повзуча прив'язка;

- стабілізаційний режим;

- інші режими, за якими можливе коригування курсу валют.

3. Режим плаваючих курсів:

- незалежне плавання;

- плаваючий курс.

4. Інші режими коригованого курсу.

Між науковцями та практиками така класифікація Міжнародного валютного фонду отримала скорочене визначення – класифікація *de facto*. Її основною відмінністю, порівнюючи з попередніми версіями, є те, що вона полягає в аналізі фактичної динаміки номінальних валютних курсів: офіційного валютного курсу (*de jure*) та курсу паралельного (чорного) ринку за умов множинності валютних курсів.

Третьою складовою міжнародної валютної системи прийнято вважати валютний ринок, який на сьогоднішній день виражений масштабними міжнародними банками і деякою мірою – транснаціональними корпораціями та центральними банками держав.

Четверта складова міжнародної валютної системи – це регулятивна, яка представляє собою міжнародні валютно-фінансові організації, які постійно підвищують свою значимість. Новітня структура регулятивних інститутів міжнародної валютної системи представлена на рисунку 1.1.

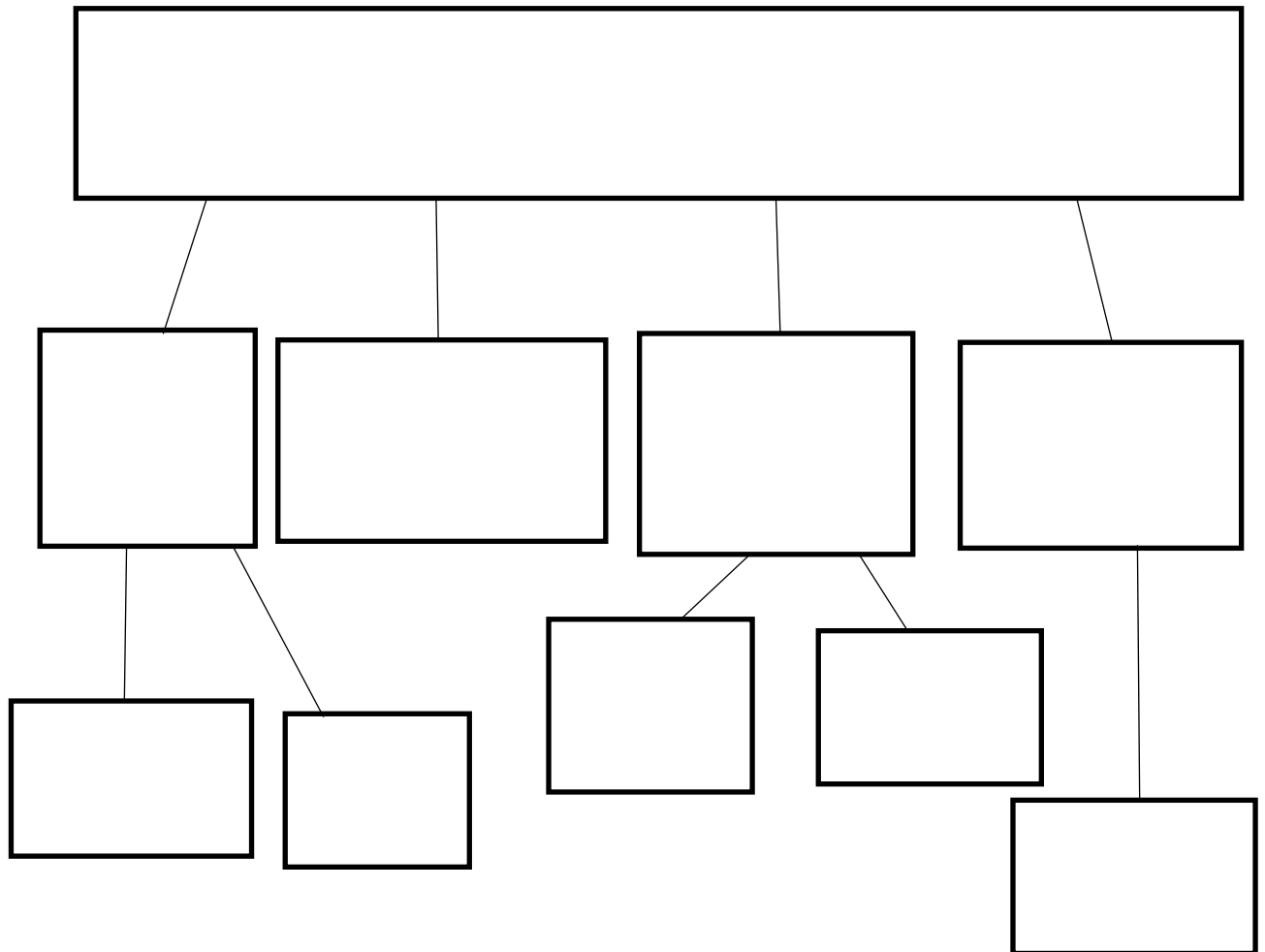

Рис. 1.1. Регулятивне середовище міжнародної валютної системи.

Джерело: створено автором на основі джерела [4].

Кризові явища, які відбувалися у 1990-х роках та світова фінансова криза звернули увагу на відсутність ефективних заходів глобального регулювання світової валютної системи, важкі моменти у керуванні глобальною ліквідністю та постійне коливання валютних курсів. Сукупність активних інститутів, створених на початку ХХ століття, дали розуміння про неспроможність вирішувати фінансові проблеми та проводити досить ефективні рішення на

глобальному рівні [5]. Коли ці інститути втратили довіру до себе, то в експертному співтоваристві сформувалася ідея про необхідність запровадження сучасних принципів дієвості, оновлення змісту, принципів комунікацій та прийняття рішень.

Проблема нестійкості нової міжнародної валютної системи ховається у кількісному збільшенні структурних глобальних дисбалансів та сумарності прихованих системних ризиків. Політика збереження старого порядку може вплинути на консервацію більш слабких елементів сукупності і збереження її нестійкості. Дієва стабілізація світової економічної та фінансової системи потребує створення сучасного підходу, новітніх принципів та бази існування міжнародної валютної системи. Неспроможність та обмеження здатностей сучасного валютного порядку своєчасно і адекватно створювати потрібний набір інструментів щодо стабілізації системи, викликали потребу у пошуку нових методів та реформ, тому що безпека усієї сукупності політико-економічних взаємовідносин зумовлюється усвідомленою необхідністю руху до модернізованого порядку міжнародної валютної системи.

Ні для кого це не секрет, що будь-які кризові явища в економіці постійно створюють різноманітні проекти реформування світової валютної системи. В загальному на сьогоднішній день наявні два напрямки реформування світової валютної системи: покращення наявної фінансово-економічної системи та ідея її різностороннього перегляду. США та Великобританія думають, що модернізувати окремі елементи наявної системи, тобто здійснити часткову модернізацію, під час якої головні важелі впливу на фінансову ситуацію у всьому світі залишаться незмінними, буде достатньо. США мають на меті зберегти домінуючі позиції американського долара як основної резервної валюти. Згідно з іншою альтернативною ідеєю світова валютна система потребує масштабних змін, навіть збільшення кількості країн, що матимуть вплив на світові фінансові інститути, відхід від домінування єдиної резервної валюти та підвищення контролю за фінансовими потоками та операціями [6].

Перспективність впровадження багатовалютного стандарту як основного елемента сучасної світової валютної системи зумовлена зростанням тенденції переходу від монетаризму, який сформувався після закінчення Другої світової війни, до поліцентризму у світі. Багатовалютний режим допоможе досягти стабільності – пом'якшить парадокс Тріффіна, а також обмежить ряд причин тривалих дисбалансів; ефективності – знизить накопичення високовартісних та ризикованих валютних резервів, підвищить стимули до розміщення капіталу в рамках усіх валютних блоків; рівності – зменшиться нерівність за допомогою вільного плаваючого курсу ключових валют; реалізованості – зробить позитивний вплив, який буде щоразу накопичуватися за рахунок більш гнучкої політики валютного курсу різних країн або плаваючого валютного курсу провідних валют загалом; і наостанок, конкурентності – відбудеться сприяння утворенню конкурентного середовища у валютній сфері.

1.2. Еволюція світової валютної системи

Еволюція світової валютної системи краще всього відображає трансформаційні зміни, що мали місце на протязі чималого періоду у міжнародних валютних відносинах. Особливістю валютної сфери є беззаперечна залежність від кризових явищ, які в свою чергу слугують головним рушієм до змін. Світова валютна система за період свого еволюційного розвитку пройшла три основні етапи – золотого, золотовалютного або доларового та паперово-валютного стандарту.

Історія обміну грошей однієї країни на гроші іншої країни бере свій початок від виконання угод в Ломбардії в 1550-х роках. Згідно з історією, на протязі століть за золотом та сріблом була закріплена функція грошових засобів, що підтверджується фактом започаткуванням Латинського монетного союзу у 1865 році, дія якого базувалася на біметалізмі (золото та срібло). Лише у XIX столітті золото набуло значення єдиної форми світових грошей, після того, як у 1867 році підписали міждержавну угоду на Паризькій конференції.

Паризька валютна система, або її ще називають системою золотомонетного стандарту, сформувалася після промислової революції, яка була в середині XIX століття, для сприяння спрощенню розрахунків між розвиненими країнами Північної Америки та Європи.

Головні особливості золотого стандарту:

- на державу покладался обов'язок контролю грошової маси, яка знаходилася в обігу при відпливі чи надходженні золота;
- золоті монети починають виконувати функцію світових грошей;
- вільне коливання курсів валют у рамках верхньої та нижньої «золотих точок»;
- національна валюта могла вільно обмінюватися на золото, але обов'язкова фіксація вмісту золота (паритету) національної валюти.

Витрати на транспортування золота за кордон позначали межі коливання валютного курсу та практично не перевищували 1%. «Обмінний валютний курс національних (паперових) грошей розраховувався на основі співвідношення їх золотого змісту (масштабу змін), що встановлювався державою. Так, якщо місткість американського долара визначалася в 1/20 унції золота, а англійського фунта стерлінгів у 1/4 унції, то легко визначити, що їх обмінний курс дорівнював співвідношенню 1/5 ($1/4:1/20=5$). Таким чином 1 фунт стерлінгів обмінювався на 5 доларів» [7, с.18].

Беззаперечно, такій системі характерні стабільний платіжний баланс та валютний курс, природне індивідуальне регулювання грошового обігу, міжнародних розрахунків та платежів. Проте ця система мала і недоліки:

- незручність у транспортуванні золота та розрахунках;
- грошова маса залежала від видобутку золота (якщо золото в країні не видобувалось, то єдиним способом надходження його є експорт);
- деякі держави не могли контролювати та регулювати власну валютно-грошову політику (результатом відтоку золота з країни було знеціненні національної валюти).

Перша світова війна та наведені недоліки виявилися головними причинами переходу до процесу трансформації світової валютної системи, через який слугував початком другого етапу розвитку світової валютної системи, що має назву Генуезька валютна система. Офіційно її запровадили під час Генуезької конференції у 1922 році. Головні характеристики Генуезької валютної системи:

- незалежне коливання валютного курсу без «золотих точок»;
- її основою був золотодевізний стандарт (іноземні валюти та золото), за якого кожна розрахункова операція проводилася в іноземних валютах (переважно фунтом стерлінгом та доларом США), але за жодною з валют офіційно дане право не закріплювалось;
- збереження золотих паритетів.

Така валютна система, можливо, спричинила б дієві зміни у світових валютних відносинах, проте, занадто короткий термін її існування (1922 – 1929 роки), через валютну кризу 1929 -1933 років, не призвів до значних змін. Негнучкість даної валютної системи, яка була необхідна під час кризи, є ще одним негативним фактором. З того часу відбувається активне економічне втручання та зацікавлення країн у покращенні валютної ситуації. Хоч, в Генуезькій валютній системі мало місце не тільки золото як платіжний засіб і національні гроші деяких країн, але все одно золото виконувало важливу роль як платіжного засобу, але у той же час швидкість його видобутку у світовому масштабі була надто повільною у порівнянні з виробництвом товарів. Роком остаточного припинення дії золотодевізного стандарту та, в той же час, світової валютної системи, яка розпалася на три валютні блоки доларовий, стерлінговий та золотий, прийнято вважати 1936.

Наступна валютна система була сформована у 1944 році на Міжнародній валютно-фінансовій конференції представниками з 44 країн світу. Бреттон-Вудську валютну систему супроводжували масштабні трансформаційні процеси в усіх складових елементах світової валютної системи. Щоб дана система ефективно функціонувала, було прийнято статuti Міжнародного банку

реконструкції та розвитку та Міжнародного валютного фонду як наднаціональних регуляторів світових валютних процесів. Основою Бреттон-Вудської валютної системи став золотовалютний стандарт, який базувався на золоті та двох валютах – фунту стерлінгу та доларі США. Хоч згодом золотовалютний стандарт замінив золотодоларовий, через те, що саме долар почав використовуватись в якості світової та резервної валюти. Обмін національної валюти на золото відбувався за схемою золото – долар – національна валюта (за офіційно встановленою ціною 35 доларів за 1 тройську унцію (31,1035 г) золота). Виходячи з цього, США давала гарантію своїми золотими запасами доларову стабільність. «Важливою нормою Бреттон-Вудської системи була заборона вільної (приватної) купівлі-продажу золота. Ці операції могли здійснюватися лише на рівні центральних банків...» [8, с.53].

Однією з умов Бреттон-Вудської валютної системи був режим фіксованих валютних курсів, що міг коливатися в межах $\sim 1\%$ за Статутом МВФ та $\sim 0,75\%$ за Європейською валютною угодою. Саме цим і була забезпечена стабільність національної валюти США, а також імунітет до інфляції по всій країні, що у свою чергу послабило позиції конкурентів та союзників. По відношенню до долара США відчутно знизилися курси західноєвропейських країн за 1938 – 1958 роки: італійський шилінг – в 5 разів, французький франк – 20, італійська ліра – 33, фунт стерлінг – на 80%.

Виходячи з цього, під впливом закону нерівномірності розвитку валютно-фінансовий центр перемістився з Західної Європи в США. Основною причиною було те, що США займали нейтральну позицію під час Другої світової війни, через що отримали 46% запасів золота капіталістичних країн. Через те, що інші країни занепали, США отримали найбільш вигідне та сильне економічне місце у світі.

Наприкінці 60-х років тенденції починають змінюватися: інфляція, дефіцит платіжного балансу США, безробіття, різке скорочення золотого запасу, нагромаджені доларові запаси в іноземних центральних банках спричинили загальну кризу Бреттон-Вудської валютної системи та її розпад. 15

серпня 1971 року відбулася зупинка конвертованості долара в золото президентом США, але долар все ж залишився основною резервною валютою. Надалі мала місце спроба, яка не зазнала успіху, відновити Бреттон-Вудську валютну систему через підписання Смітсонівської угоди. Результатами угоди було те, що трапилася девальвація долара на 7,89%, ревальвація валют основних індустріально розвинених країн, збільшення меж коливання валютних курсів з приблизно 1 до 2,25% та офіційне підвищення ціни на золото, що склало 38 доларів за 1 тройську унцію. Дана угода проіснувала лише рік, проте не спричинила дієвих змін, а лише зробила ситуацію гіршою. Під час економічної кризи 1974 – 1975 років вперше чітко проявилися процеси стагфляції, коли ріст цін склав понад 10%. Існує дві причини даної кризи: застій торгівлі та виробництва продукції і інфляція, дані якої можна побачити у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Рівень інфляції в основних промислово розвинених країнах 1973–1980 рр.

(%)

Рік	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Країна								
США	6.2	11.1	9.1	5.7	6.5	7.6	11.3	13.5
Англія	9.2	16.0	24.2	16.5	15.8	8.3	13.4	18.0
Канада	7.6	10.9	10.8	7.5	8.0	8.9	9.2	10.2
Франція	7.3	13.7	11.8	9.6	9.4	9.1	10.8	13.6
Німеччина	6.9	7.0	6.0	4.5	3.7	2.7	4.1	5.5
Італія	10.8	19.1	17.0	16.8	17.0	12.1	14.8	21.2
Японія	11.7	24.5	11.8	9.3	8.1	3.8	3.6	8.0

Джерело : створено автором на основі [9].

Кінець трансформаційного процесу переходу від Бреттон-Вудської валютної системи до нової Ямайської валютної системи датується 1976 роком, в якому була підписана Кінгстонська угода представниками країн-членів Міжнародного валютного фонду. Проте лише у 1978 році договір був схвалений переважною більшістю країн-членів МВФ.

До основних принципів Ямайської валютної системи можна віднести:

- прийнятий стандарт СПЗ (спеціальні права запозичення) – основний резервний засіб та засіб для міжнародних розрахунків;
- цілковита демонетизація золота – втрата золотом грошових функцій. Співзалежність між валютою в законодавчому затвердженому порядку («стандартний кошик» або з встановленим курсом валют). З 1 січня 1999 року до складу «валютного кошика» входять 5 валют: фунт стерлінгів – 11%, французький франк – 11%, єна – 18%, німецька марка – 21%, долар США – 39%;
- кожна країна-член Міжнародного валютного фонду може закріпити певний режим валютного курсу на свій розсуд (стаття IV Кінгстонської угоди).

Саме долар США посідає важливе місце в Ямайській валютній системі. А також він має найбільшу питому вагу з усіх вище згаданих резервних валют. Питома вага усіх валют визначається на основі значимості певної валюти у міжнародній торгівлі, або як для долара – значимість при міжнародних розрахунках.

На супротив Ямайській валютній системі, Європейське співтовариство запроваджує 13 березня 1979 року власну Європейську валютну систему (міжнародну), яку супроводжувала єдина безготівкова валюта ЕКЮ, що була забезпечена золотом на 20% (був заснований спільний золотий фонд за рахунок об'єднання 20% офіційних золотих резервів з 12 країн Європейської валютної системи). Головною метою створення було звільнення «Загального ринку» від

верховенства долара та задля забезпечення європейської загальноєкономічної інтеграції.

Особливості Європейської валютної системи:

- збільшення спектру надання кредитних послуг для членів ЄС, а також надання центральним банкам кредитів щоб покривати дефіцит платіжного балансу;
- відбулося створення власної кредитно-розрахункової одиниці ЕКЮ (European Currency Unit), курс якої базувався на стандартному кошику валют країн-членів. Питома вага ВВП кожної країни та їх спільний товарообіг є основними факторами визначення долі кожного члена;
- механізм спільного коливання курсів (відхилення $\sim 2,25\%$ від центрального курсу, а для Італії $\sim 6\%$. Проте в серпні 1993 року ЄС збільшив обсяг коливання до $\sim 15\%$).

Європейська валютна система є найвищим щаблем європейської інтеграції, що має на меті не тільки уникнення всіх бар'єрів у русі капіталів, робочої сили та товарів, а й запровадження єдиної європейської валюти і здійснення спільної монетарної та валютної політики [8, с. 57-58].

Європейська валютна система на протязі своєї еволюції здійснила ряд трансформаційних перетворень, які базуються на розробці у 1989 році Жаком Делером, який на той час був головою Комісії економічних співтовариств (КЕС), та затвердженні програми переходу до економічного та валютного союзу, кінцевою ціллю якого стало запровадження єдиної європейської валюти «євро». План передбачав виконання трьох етапів. В першу чергу було скасовано всі обмеження, що стосувалися руху капіталу між ЄС та різними країнами, а також всередині союзу. Найважливішим фактором наступного етапу прийнято вважати створення нових інститутів для функціонування євровалюти. Саме тоді відбулося заснування Європейського монетарного інституту, що був попередником Європейського центрального банку. І останнім, вирішальним етапом є шлях до створення єдиної валюти. У цей період було перетворено Європейський центральний банк, що дало змогу започаткувати введення 1 січня

1999 року єдиною європейською валютою, що отримала назву євро. На сьогодні вона виступає національною валютою 16 країн, що є членами єврозони з 27 країн-учасниць ЄС і на 20% забезпечення золотовалютними запасами країн-членів єврозони.

Під час світової фінансової кризи загострюються розбіжності Ямайської світової валютної системи, які полягають в існуванні СДР (стандарт Ямайської валютної системи), що не змогли стати еталоном вартості, основним міжнародним резервним та платіжним засобом, адже не виконують ролі світових грошей, а також побудовані за типом кошика, в якому питому вагу складає долар; в існуванні багато валютного стандарту, що викликає конкуренцію між валютами і прив'язки грошових одиниць до різних валют; у демонетизації золота, що призводить до активізації інфляційних процесів в існуванні плаваючого режиму валютного курсу, який неспроможний забезпечити вирівнювання платіжних балансів, покінчити з незапланованим переміщенням «гарячих» коштів, валютною спекуляцією і не сприяє вирішенню проблеми безробіття та інше.

Світовими грошима як структурним елементом світової валютної системи сьогодні виступають долар США, євро, спеціальні права запозичення, швейцарський франк, японська єна, фунт стерлінгів. На сьогоднішній день в економічній літературі все частіше обговорюється питання ролі долара як світових грошей, беручи до уваги те, що саме долар незабезпечений нічим, окрім «довіри» держав до економіки США, грошової одиниці, беручи до уваги існуючі особливості щодо її випуску, гарантом якої є не уряд США, а Федеральна резервна система, яка є комерційною установою.

Однією з причин сучасної фінансової кризи вважається не перевиробництво долара, а його «стерилізація» по всьому світу – прискорений процес знищення вже надрукованих у минулі роки коштів, щоб зробити їх дефіцит та запуснути друкований верстат знову [10, с. 198]. Але невідомо чи вийде зберегти верховенство долара.

1.3 Світові фінансові центри

Фінансовий центр – це таке місце, де сконцентровані учасники банківських операцій, управління активами, страхування або фінансових ринків з місцями проведення та додатковими послугами для цієї діяльності [11, 12]. Учасниками можуть бути фінансові посередники, емітенти (уряди та компанії), інституційні інвестори (хедж-фонди, пенсійні фонди, інвестиційні менеджери, страховики). Діяльність, що пов'язана з торгівлею, може проходити на біржах, залучаючи клірингові палати, хоч велика кількість операцій здійснюється поза межами бірж, в основному між учасниками. Фінансові центри можуть приймати такі компанії, що можуть надати багато різних фінансових послуг, наприклад, що стосується корпоративних дій, злиття або поглинання фірм та публічних розміщень акцій. Також вони можуть приймати компанії, які зайняті в інших сферах фінансів, наприклад, прямого капіталу або перестраховування. Допоміжні фінансові послуги включають в себе рейтингові агентства, або ж ті, що надають відповідні професійні послуги, зокрема юридичні консультації та бухгалтерські послуги [13].

Однією з важливих течій розвитку світової економіки на сучасному етапі є загострення бажань кожної держави у світі трансформувати свої столиці або одні з найбільших міст у світовий фінансовий центр, який буде конкурентоздатним до залучення прямих іноземних інвестицій, а також провідних компаній з кожного куточку світу.

З однієї сторони, економічна наука розглядає світовий фінансовий центр як один з основних платформ фінансового посередництва, а також майданчик, на якому відбувається трансформація фінансового капіталу з заощаджень в інвестиції у відриві від розгляду місця розташування – конкретного міста. З іншої сторони, професіонали в області географії, урбаністики та соціології, дотримуються думки, що світовий фінансовий центр є глобальним містом, у

якому мають місце найбільш сприятливі умови для надходження інвесторського капіталу з усіх регіонів світу.

Першим поняття «глобального міста» використав О. Шпенглер у 1918 році [14]. Цей термін описував широку форму розселення, яка була утворена за допомогою об'єднання декількох невеликих населених пунктів.

Основною відмінністю глобального міста є велика частка фінансового капіталу та концентрація ділової активності, що підкреслює його фінансову функцію на фоні інших. Вони є основними рушіями для розвитку як національної економіки, так і глобальної, за допомогою через надходження фінансового капіталу з інших країн. Такі великі міста виконують як інтелектуальні, так і адміністративні функції, а також являються освітніми центрами, де розвивається інноваційна та технологічна діяльність. Щоб ці напрямки ефективно функціонували потрібен необмежений доступ до фінансового ринку, що гарантує процес надходження грошей від їх власника до позичальника. У такому випадку дане місто здобуває ще одну функцію, стаючи платформою для фінансового посередництва, виконуючи роль фінансового центру.

Звернемо увагу на особливості провідних світових фінансових центрів за допомогою аналізу даних індексу глобальних фінансових центрів GFCI. Цей індекс, зазвичай, оприлюднюється два рази на рік, починаючи з 2007 року, лондонським аналітичним центром Z/Yen Group Limited. У 2021 році рейтинг складався з 114 фінансових центрів, які є досить важливими складовими світової фінансової системи [15]. В період конкуренції, яка виникла через залучення іноземних інвесторів процвітання фінансового центру безпосередньо залежить від рівня його конкурентоспроможності. Рейтинг індексу глобальних фінансових центрів базується на комплексі взаємозалежних складових: система оподаткування, бізнес середовище, інфраструктура, людський капітал, розвиток фінансового сектора та репутація (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3

Інструментальні фактори індексу GFCI 29, 2021 р.

Група факторів	Ключові показники, кількість
Бізнес-середовище	35

Продовження табл. 1.3

Людський капітал	24
Інфраструктура	34
Репутація	25
Розвиток фінансового сектора	25

Джерело: створено автором на основі [16].

З даної таблиці видно, що основні показники, які використовуються при оцінці світового фінансового центру мають зв'язок з міським та діловим середовищем. На групу факторів, що пов'язані з людським капіталом, припадає всього 24 інструментальні чинники із загальних 143. Отже, складовими характеристиками найбільш конкурентоспроможних світових фінансових центрів є якість середовища, інфраструктури, загального авторитету центру і в меншій мірі за рахунок рівня людського капіталу.

Даний індекс вираховується за допомогою двох частин: результатів опитувань учасників фінансового сектору та інструментальних чинників. Підсумки опитувань налічують понад 23 000 оцінок експертів, які зробили 1800 учасників опитування починаючи з 2007 року. Під час формування індексу у 2021 році було залучено 143 інструментальні чинники – ключові показники виділених факторів конкурентоспроможності. Лідерами рейтингу GFCI 29 стали Нью-Йорк, Лондон, Шанхай, Гонконг, Сінгапур (додаток А).

Щоб класифікувати світові фінансові центри в межах індексу GFCI виділяють три основні чинники: спеціалізація, взаємодія з іншими центрами, варіація послуг, які можуть надаються. За результатами аналізу даних чинників фінансовий центр може бути одним з таких типів: глобальний, регіональний та локальний.

Глобальними фінансовими центрами можуть називатися ті центри, які є широковідомими у всьому світі, які пропонують велику кількість послуг учасникам фінансового ринку. Характерними ознаками глобальних світових фінансових центрів є велика кількість закордонних і національних фінансових інститутів, великих масштабів і різноманітності виконуваних операцій, значний рівень розвитку фінансової та міської інфраструктури. Глобальні фінансові центри виконують головну роль у транскордонному русі капіталу. Таким чином, у межах їх кордонів реалізовується велика частка міжнародної торгівлі валютами та інструментами, які є похідними від фінансових. Світові фінансові центри є безумовним лідером за загальним обсягом випуску боргових цінних паперів, первинним розміщенням акцій, а також управлінням активами. Прикладами провідних глобальних фінансових центрів є Нью-Йорк та Лондон

Регіональними фінансовими центрами називають ті, що обслуговують угоди регіонального характеру. У них можуть проходити великі за обсягами та складні транскордонні операції. Такі центри виконують провідну роль у певному регіоні світу. Прикладом регіональних фінансових центрів є Стамбул, Мумбай, Дубай, Сеул. Регіональні фінансові центри – це міста з центральним розташуванням в регіоні, де висока концентрація фінансових інститутів і ринків капіталу, що дозволяє виробляти фінансові операції з найменшими витратами [17].

Локальні фінансові центри, такі як Осло, Мельбурн, Сан-Франциско це ті, які обслуговують локальні угоди. Там сконцентровані значні обороти національного бізнесу в рамках певної країни. Локальні світові фінансові центри загалом сконцентровані на обслуговуванні потреб економік та фінансових ринків країн перебування а також обмеженої кількості країн. Такі світові фінансові центри виконують роль каналів із залучення іноземного капіталу в економіку своїх держав.

Іноді в науковій літературі зустрічається ще один тип світового фінансових центрів – це спеціалізовані. Їх характерною ознакою є високий рівень сконцентрованості на здійсненні певного виду фінансових операцій,

наприклад, торгова угода, предметом якої є актив. Цюрих це яскравий приклад спеціалізованого світового фінансового центру, що має широко відому спеціалізацію у сфері управління приватними активами, а також Куала-Лумпур, де переважає розвиток ісламського банкінгу та фінансів.

Значення міст в світовій економіці з кожним роком зростає. Згідно з даними світового банку, 50% населення нашої планети на сьогоднішній день проживають в містах. Прогнозується, що до 2045 року даний показник зросте в півтори рази і складе 6 мільярдів людей. Приблизно 80% світового ВВП належить містам. За прогнозами McKinsey Global Institute, в період 2000-2025 років понад третини показників економічного зростання світу належатиме найбільшим містам. ВВП 600 мегаполісів світу збільшиться на 30 трильйонів доларів в період 2010-2025 років [18,19].

Поряд з цим, С. Сассен звертає увагу на те, що сучасний етап трансформації глобальної фінансової системи зменшує роль країн в процесі діяльності фінансових ринків і призводить до переоцінки ролі глобальних міст, що виконують функції країни [20]. Значимість висновків С. Сассен висвітлює в своїх працях П. Ханна, який переконаний що в ХХІ столітті пануюче становище будуть займати не держави, а міста, що формуватимуть світовий порядок майбутнього, притягуючи капітал з усього світу [21,22]. На сьогоднішній день переважна більшість фінансових центрів розташовуються в столицях, а також на них припадає понад третини національного ВВП. Прикладом може слугувати Великобританія, 50% ВВП якої припадає на Лондон [23].

Розглянемо деякі факти про найбільш розвинені фінансові центри за версією GFCI.

Нью-Йорк

Нью-Йорк, який зазвичай вважають фінансовою столицею світу, за рейтингом Глобальних фінансових центрів посів перше місце. Нью-Йорк славиться Уолл-стріт, найпопулярнішим фондовим ринком та Нью-Йоркською

фондовою біржею (NYSE), найбільша фондова біржа за ринковою капіталізацією.

Місто являє собою суміш різноманітних культур з усього світу, що забезпечує різне населення та робочу силу. Тут приймають участь деякі найбільші та найкращі компанії (Fortune 500 та Fortune 1000), найбільші банки (Goldman Sachs, Morgan Stanley та Merrill Lynch, JP Morgan) та галузі.

Важко знайти велике ім'я у світі бізнесу, яке не має присутності в місті.

Лондон

З середньовіччя Лондон був одним із найвизначніших торгових та ділових центрів. Місто є одним з найбільш відвідуваних місць на землі і є одним з найбільш люблених місць для ведення бізнесу. Лондон – відомий центр торгівлі іноземною валютою та облігаціями на додаток до банківської діяльності та страхових послуг.

Місто є торговим центром для облігацій, ф'ючерсів, валюти та страхування. Центральний банк Сполученого Королівства, Банк Англії, є другим найстарішим банком у світі і знаходиться в Лондоні. Банк контролює грошово-кредитну систему та регулює випуск валютних купюр у Великобританії.

Лондон також є місцем розташування Лондонської фондової біржі, яка є найбільшою фондовою біржею в Європі. Ще одним фінансовим зразком є Лондонський ринок дорогоцінних металів, яким керує Лондонська асоціація ринку дорогоцінних металів (LBMA), яка є найбільшим у світі ринком торгівлі золота та торгівлі срібними злитками.

Шанхай

Шанхай – перше за чисельністю населення місто у світі. Уряд Китаю на початку 2009 року заявив про свої амбіції перетворити Шанхай на міжнародний фінансовий центр до 2020 року.

Шанхайська фондова біржа (SSE) є найбільш видатним ринком акцій на материковому Китаї, з точки зору обороту, обмінної ринкової вартості та

загальної ринкової вартості. Станом на липень 2020 року ринок капіталізації SSE становив 6 трильйонів доларів [24].

Гонконг

Гонконг є ключовим фінансовим центром з великою кількістю банківських установ. Колишня британська колонія також має надійну правову систему як для населення, так і для компаній, і є домом для багатьох компаній з управління фондами.

Гонконг виграв від свого стратегічного розташування. Понад століття місто є торговим каналом між Китаєм та світом. Отже, Гонконг є другим за величиною торговим партнером Китаю після США.

Близькість до інших країн регіону також допомогла йому. Гонконг має ефективну та прозору судову та правову систему з чудовою інфраструктурою та телекомунікаційними послугами. У ньому діє сприятлива податкова система з дуже невеликою кількістю податків та низькими податковими ставками, що додає їй привабливості. Гонконгська фондова біржа четверта за величиною у світі.

Сінгапур

З точки зору бізнесу, привабливість Сінгапуру полягає у прозорій та надійній правовій базі, що доповнює його економічну та політичну стабільність. Невеликий острів, розташований у регіоні Південно-Східної Азії, став одним із чотирьох азіатських тигрів і зарекомендував себе як великий фінансовий центр.

Сінгапур перетворив свою економіку, незважаючи на недоліки обмеженості землі та ресурсів. Сінгапур є диверсифікованим та спеціалізованим у таких галузях, як хімічна промисловість, біомедичні науки, переробка нафти, машинобудування та електроніка.

Сінгапур має розвинені ринки капіталу і є провідним ринком страхування та управління капіталом. Він має дисципліновану та ефективну робочу силу з населенням, що складається з людей китайського, малайського та індійського походження.

Висновки до розділу 1

У даному розділі проведено узагальнення світової валютної системи, її еволюційного розвитку та елементів. На сьогоднішній день ми є свідками значних змін у механізмі розвитку світового господарства. Перетворення стосується буквально кожної галузі світової економіки. Проте найбільші зміни спостерігаються в системі міжнародних валютних відносин. Перебіг глобалізаційних процесів зазнав найвищого рівня розвитку саме у світовому валютному просторі, де здійснилося об'єднання національних валютних ринків у цілісну систему. Світовий валютний ринок ніколи не зупиняє своє функціонування і грошові кошти, які обертаються на ньому, весь час знаходяться у русі, переміщуючись між різними фінансовими центрами. Сьогоднішній щодобовий оборот на світовому валютному ринку сягає 1,5-2 трильйони доларів США. В той же час прослідковується якісна зміна об'єкта купівлі продажу на валютних ринках – валют.

Досліджено еволюцію створення світової валютної системи та узагальнено ряд тенденцій процесу виникнення та безпосереднього розвитку світової валютної системи, а також валютного регулювання. Встановлено, що розвиток світової валютної системи проходить кілька стадій – від використання золотого стандарту до започаткування окремих валютних зон, від одночасного використання золота та долара у післявоєнний період до витіснення дорогоцінного металу з міжнародного платіжного обороту і заміщення його долларом США. В сучасній історії проходить глобалізація долара, а також посилення його лідируючих позицій, як міжнародного валютного резерву. Одночасно з цим відбувається процес розвитку регіоналізації, де виділяється євро, як ключова валюта. Намагаються просуватися шляхом регіоналізації, з своєю валютою, країни Південно-Східної Азії, СНД та багато інших.

Проаналізовано сучасний стан світових фінансових центрів. Однією з важливих течій розвитку світової економіки на сучасному етапі є загострення

бажань кожної держави у світі трансформувати свої столиці або одні з найбільших міст у світовий фінансовий центр, який буде конкурентоздатним до залучення прямих іноземних інвестицій, а також провідних компаній з кожного куточку світу. З однієї сторони, економічна наука розглядає світовий фінансовий центр як основну платформу фінансового посередництва, а також майданчик, на якому відбувається трансформація фінансового капіталу з заощаджень в інвестиції, у відриві від розгляду місця розташування – конкретного міста. З іншого боку, професіонали в області географії, урбаністики та соціології дотримуються думки, що світовий фінансовий центр є глобальним містом, у якому мають місце найбільш сприятливі умови для надходження інвесторського капіталу з усіх регіонів світу.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СВІТОВОГО ВАЛЮТНОГО РИНКУ

2.1. Сучасний стан валютного ринку України

Валютний ринок є системою стабільних економічних та організаційних відносин що пов'язані з операціями купівлі-продажу іноземних валют і платіжних документів в іноземних валютах. У свою чергу це ще й сукупність відносин у галузі торгівлі валютними цінностями в Україні між суб'єктами валютного ринку та їх клієнтами, а також між Національним банком і його клієнтами.

На сьогоднішній день валютний ринок є невід'ємною складовою міжнародних економічних відносин, який являє собою сукупність стабільних взаємовідносин між учасникам міжнародних розрахунків, що стосуються зовнішньоекономічної діяльності, здійснення інвестицій, надання послуг та інших видів діяльності, в яких залучається обмін та використання валюти.

Валютний ринок України виконує дуже важливу роль в галузі економічних відносин. Кожна інвестиція з-за кордону, беззаперечно має пройти крізь валютний ринок навіть якщо вона буде пов'язана з ринком цінних паперів нерухомістю або ж банківськими депозитами. На валютному ринку здійснюється узгодження інтересів покупців та продавців валютних коштів. Валютний ринок України так само, як і більшості країн світу великою мірою показує стан економіки країни. До учасників валютного ринку належать різні групи економічних суб'єктів, що прагнуть отримати максимальний прибуток.

Характерною ознакою сучасного валютного ринку є присутність великого спектру регулюючих інституцій. До таких інституцій відносять: відповідні державні органи; систему міжнародних фінансових організацій, що діють на міждержавній основі, а також систему страхування від ризиків пов'язаних з валютою. На відміну від того, що на сьогоднішній день роль країн у валютному

регулюванні поступово зростає, державне регулювання повинно доповнювати та коригувати дію ринкових регуляторів, а не замінювати їх. Через це валютний ринок України має відмінність у значному рівні урегульованості усіх найбільш важливих сегментів [25, 26].

Варто звернути увагу, що валютний ринок України – це складова світового валютного ринку. Через це необхідним є вивчення і порівняння стану та тенденцій розвитку нашого валютного ринку зі світовим.

Будова валютного ринку України складається з його суб'єктів – учасників валютного ринку. До них належать державні установи, в першу чергу центральні банки та казначейства окремих держав; фізичні та юридичні особи, що задіяні у багатьох галузях зовнішньоекономічної діяльності; валютні біржі та валютні відділи товарних та фондових бірж; комерційні банківські установи, що гарантують валютне обслуговування зовнішніх зв'язків.

Валютний ринок України виконує невід'ємну функцію в економічному житті суспільства. На сьогоднішній день йому притаманна, в першу чергу, тенденція до помалої девальвації гривні відносно іноземних валют. Також існує підвищений попит на іноземну валюту у населення країни, який викликаний недовірою до національної грошової одиниці, через що зростає рівень доларизації в Україні. По-третє, високий рівень боргу, як внутрішнього, так і зовнішнього має негативний вплив на стабільність валютного курсу. Тому, через вплив внутрішніх та зовнішніх факторів недоліки сучасного валютного ринку України стають більш актуальними.

Головну роль у сучасних умовах відіграє дієве здійснення національним банком України високоякісної валютної політики, саме вона є тією важливою складовою цілісної системи заходів, що підтримує фінансову та макроекономічну стабільність, а також стимулює економічне зростання.

Звернемо увагу що на сьогоднішній день основним напрямом валютної політики є спрощення валютних відносин.

Для контролю та покращення ситуації на валютному ринку національний банк України здійснює валютні інтервенції (рис. 2.1). Валютною інтервенцією є

помітний разовий плановий вплив Нацбанку на валютний ринок і валютний курс, що відбувається шляхом купівлі або продажу значних обсягів іноземної валюти.

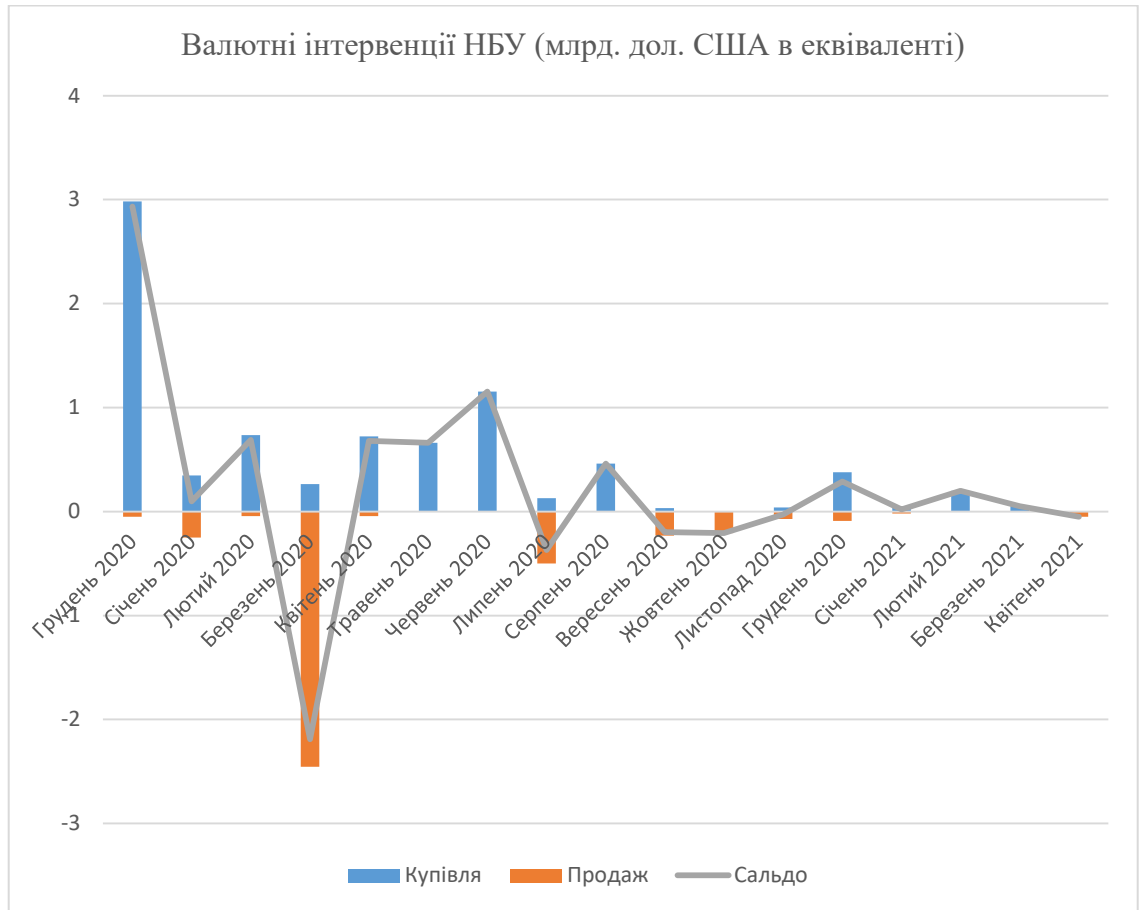

Рис. 2.1. Обсяг валютних інтервенцій НБУ у 2020-2021 роках
Джерело: створено автором на основі [27].

Рис. 2 дає змогу проаналізувати валютні інтервенції НБУ. На протязі 2020-2021 років обсяги валютних інтервенцій були порівняно незначними. Окрім масштабної закупівлі валюти у грудні 2020 року, а також продажем у березні 2020 року. Причиною низького рівні інтервенцій може бути ситуація пов'язана з пандемією коронавірусу, адже переважна більшість сил та коштів іде на її подолання.

Характерною рисою українського ринку є знецінення обмінного курсу гривні на початок осені. Осінь 2020 року не була виключенням (рис. 2.2), проте трохи мала деякі відмінності від попередніх років за чинниками впливу.

Рис. 2.2. Динаміка курсу гривні до долара США

Джерело: створено автором на основі [28].

Минулий рік був виключенням з тенденції девальвації через активний приплив коштів нерезидентів на ринок облігацій внутрішніх державних позик, значних обсягів продажу зі сторони національних акціонерних компаній та порівняно раннім стартом продажу нового врожаю на експорт.

У короткостроковому періоді зміна курсу гривні залежить від попиту та пропозиції іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку.

У довгостроковому періоді – основними чинниками, переважно співвідношенням внутрішніх та зовнішніх цін і відсоткових ставок, станом платіжного балансу, рівнем продуктивності праці, а також структурою зовнішньої торгівлі.

Офіційний курс валют в нашій країні встановлюється Національним банком України. Через ситуацію з пандемією відбувається підвищення курсу долара та євро. Професіонали прогнозують, що в літку буде ще більше

підвищення [29]. Для того щоб стабілізувати ситуацію з гривнею, Національний банк України продає золотовалютний резервний запас нашої країни. Одночасно з тим метою Національного банку України є постійний низький рівень інфляції, а не втримання курсу валют чого б то не коштувало. В такій ситуації банк пропонує не панікувати та не купувати іноземну валюту, якщо в цьому немає крайньої необхідності.

Ситуація з пандемією мала вплив не лише на валютний ринок України, а й може значно вплинути на валюти інших держав, через те що відбувається зниження експортно-імпортних операцій. Ще одним фактором впливу на зміну курсу та валютний ринок загалом вплинуло зниження споживчого попиту, що надалі може вплинути на попит на товари, експортовані нашою країною. Для України позитивним є те, що переважна частина експорту припадає на продовольчі товари та продукти агропромислової галузі. У світовій економіці ці продукти демонструють позитивну динаміку, що призведе до припливу валютної виручки та може створити додаткові пропозиції валюти. Загалом прогнозується сповільнення української економіки та зменшення валютних операцій на 5%, через карантинні обмеження задля подолання пандемії та глобальної кризи [29].

Варто звернути увагу не те, що коливання курсу валют мають значний вплив на малий та середній бізнес, діяльність якого спрямована на експортно імпортні операції, а також на кінцевих споживачів імпортованої продукції.

Зовнішньоекономічні контракти, які переважно підписуються підприємцями нашої держави, зазвичай, мають строк в 1 рік. При укладанні контракту ціна закріплюється в іноземній валюті (як правило, долар США або євро). Зміна ціни можлива, але це відштовхує закордонних експортерів-імпортерів, які звикли до стабільності. Плата за товари, що прописані в експортних контрактах, зазвичай, встановлюється з відстрочкою платежу після доставки товару до покупця. Отже, від завантаження транспорту до отримання валютних коштів відповідно контракту може пройти 3-4 тижні. Для України зі

стабільно-слабкою економікою, це є чималим терміном, за такий проміжок часу курсові коливання можуть зазнати змін, наприклад, див. таблицю 2.1.

Таблиця 2.1

Коливання курсів валют

Валюта:	Курс станом на:		Різниця	
	28.02.2021	01.04.2021	Грн.	%
USD	27,93	27,82	0,11	0,4
EUR	34,15	32,63	1,52	4,45

Джерело: створено автором на основі [30].

Виходячи з таблиці 4, на протязі 4 тижнів, відбулася зміна курсу євро понад 4%. Ця ситуація сильно вплинула на українських експортерів, збільшивши їх прибуток у гривні. А от для імпортерів ситуація виявилася поганішою. Все залежить від положень строку розрахунку в зовнішньоекономічному контракті.

Існує така тенденція, що коли наші «заробітчани» повертаються в Україну напередодні Нового року, то курс валют зменшується у порівнянні з кінцем листопада – початком грудні, а в січні знову спостерігається підвищення курсу.

Одночасно зі збільшенням об'єму експортно імпорتنих операцій, імпорт в нашу країну останніми роками постійно випереджає експорт, а різниця показників сягала навіть понад 8% від ВВП (таблиця 2.2, рис. 2.3).

Таблиця 2.2

Зовнішньоторговельний баланс України з 2005 по 2020 роки (млн. грн.)

Рік	Номінальний ВВП за рік	Експорт товарів та послуг	% ВВП	Імпорт товарів та послуг	% ВВП	Сальдо (експорт-імпорт)	% ВВП
-----	------------------------	---------------------------	-------	--------------------------	-------	-------------------------	-------

2005	441452	227252	51,5	-223555	-50,6	+3697	+0,8
2006	544153	253707	46,6	-269200	-49,5	-15493	-2,8
2007	720731	323205	44,8	-364373	-50,6	-41168	-5,7

Продовження таблиці 2.2

2008	948056	444859	46,9	-520588	-54,9	-75729	-8,0
2009	913345	423564	46,4	-438860	-48,0	-15296	-1,7
2010	1082569	549365	50,7	-580944	-53,7	-31579	-2,9
2011	1316600	707953	53,8	-779028	-59,2	-71075	-5,4
2012	1408889	717347	50,9	-835394	-59,3	-118047	-8,4
2013	1454931	681899	46,9	-805662	-55,4	-123763	-8,5
2014	1566728	770121	49,2	-834133	-53,2	-64012	-4,1
2015	1979458	1044541	52,8	-1084016	-54,8	-39475	-2,0
2016	2383182	1174625	49,3	-1323127	-55,5	-148502	-6,2
2017	2982920	1430230	47,9	-1618749	-54,3	-188519	-6,3
2018	3558706	1608890	45,2	-1914893	-53,8	-306003	-8,6
2019	3974564	1636416	41,2	-1947599	-49,0	-311183	-7,8
2020	4194102	1637399	39,0	-1681526	-40,1	-44127	-1,1

Джерело: створено автором на основі [31].

На рисунку 2.3 ми можемо бачити, що хоч показники експорту та імпорту з кожним роком ростуть, але починаючи з 2006 року, спостерігається пасивний торгівельний баланс.

За роки незалежності України експортних операцій менше, ніж імпортних у валютному еквіваленті, ця ситуація веде до дефіциту валюти. На протязі останніх 12 років середнє значення курсу валют зросло на 500%, середнє значення курсу валют на протязі року зросло на 40%, через що відбувається знецінення гривні на стільки ж відсотків. Значний вплив на коливання курсів здійснюють неофіційні обмінники, які безпосередньо причетні до збільшення коливань на валютному ринку.

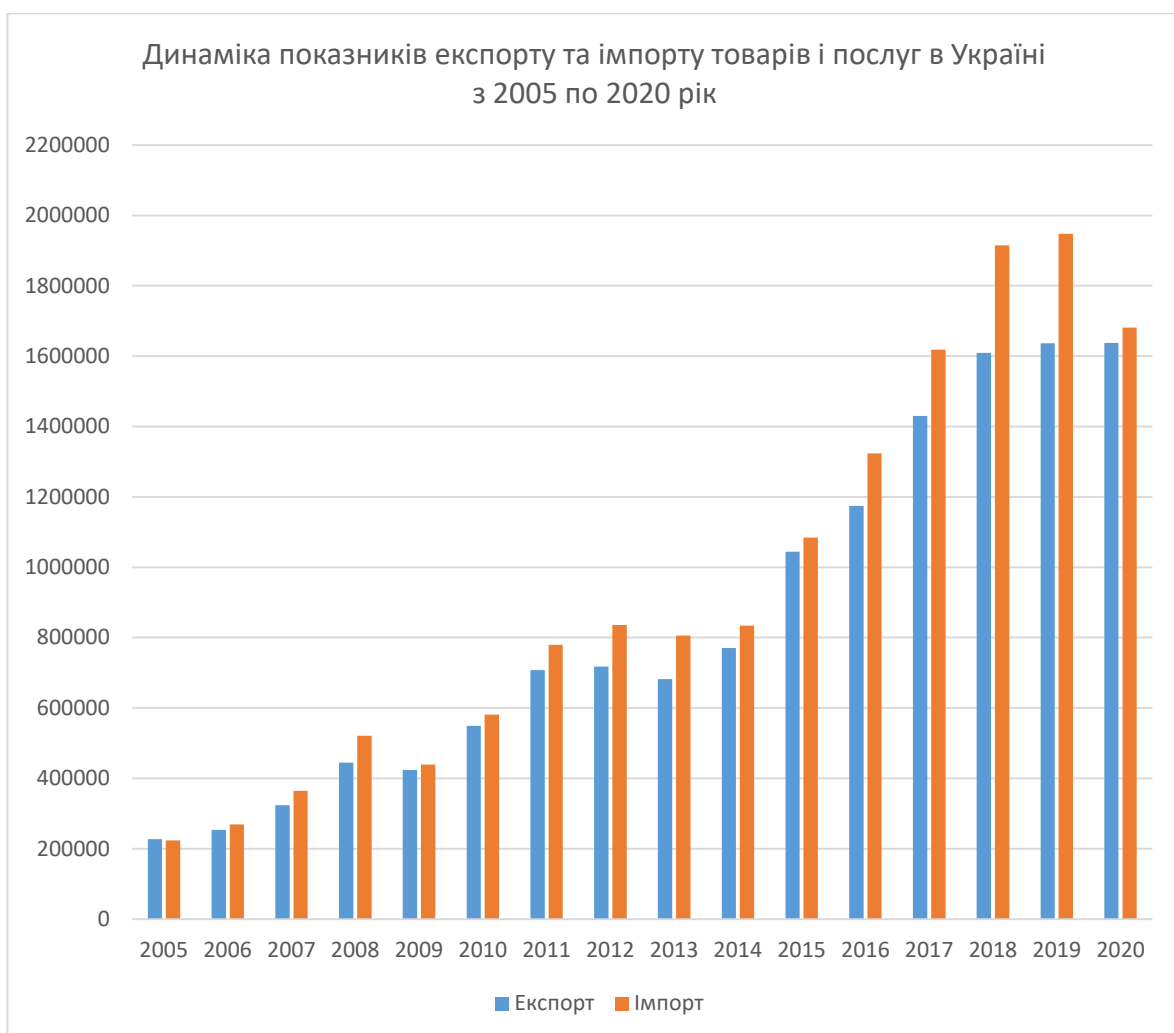

Рис. 2.3. Динаміка показників експорту та імпорту товарів і послуг в Україні з 2005 по 2020 рік

Джерело: створено автором на основі [31].

Проводячи аналіз недоліків валютного ринку України, варто звернути увагу, що вони прослідковуються у нестабільному курсі гривні, а також дещо слабкому експортному потенціалі нашої країни, що перешкоджає належному притоку валюти в країну.

Прослідковується нестабільність курсу гривні до долара США та євро. На курс валют можуть впливати внутрішні та зовнішні фактори. Коли відбувається нестабільність курсу валют, то на державному рівні слід створити стратегічну програму розвитку національної економіки, що передбачатиме головний напрям руху економіки, орієнтири країни та способи подолання соціально-економічних проблем [32].

Недоліком може бути зростання валютних ризиків, що спричиняють залежність української економіки від долару, тобто підвищений рівень доларизації вітчизняної економіки. Валютна політика Національного банку України повинна сконцентруватися на розробці заходів, що покликані для повернення довіри до національної валюти, а також лібералізації валютного ринку.

На сучасному етапі важливу роль відіграє комунікативна політика, погіршення якої може бути спричинене з непередуманими, негативними відгуками стосовно банків, що вони здійснюють спекулятивну політику на валютному ринку, а також не дотримуються вимог Національного банку України щодо кредитування. НБУ необхідно посилювати резервні та нормативні вимоги в адресу банків, що у свою чергу збільшить довіру до них та сприятиме покращенню ситуації [33].

Проаналізувавши валютний ринок України, а також динаміку курсу гривні, можна виокремити головні проблеми, які варто вирішити якнайшвидше [34]:

- великий діапазон коливань валютного курсу гривні;
- відсутність стабільної економічної та фінансової ситуації в нашій країні;

- ефективність діяльності державних регуляторів на низькому рівні, тому що відсутній чіткій розподіл функції валютного регулювання, а також валютного контролю між державними органами;
- суттєве підвищення попиту на іноземні валюти у населення через недовіру до національної валюти, що впливає на підвищення рівня доларизації;
- важливість стабілізації валютного ринку України за допомогою удосконалення валютного законодавства;
- наявність тенденції до знецінення гривні відносно іноземних валют, що в свою чергу одразу здійснює негативний вплив на розвиток економіки та темпи інфляції.

Покращення діяльності валютного ринку України можливе завдяки застосуванню таких методів:

- удосконалення роботи пов'язаної з моніторингом валютних ризиків;
- покращити умови роботи учасників ринку, а також слідувати чітким принципам та процедурам;
- розвивати систему внутрішнього ринку, беручи до уваги міжнародну практику, а також вводити сучасні види міжнародних розрахунків;
- знижувати показники доларизації економіки нашої країни за допомогою збільшення привабливості гривневих активів;
- підтримувати експорт та сприяти рівновазі платіжного балансу;
- покращити механізм контролю та покарання за спекуляції з валютою;

2.2 Вплив криптовалют на світову фінансову систему

Криптовалюта – це цифрова або віртуальна валюта, призначена для використання в якості засобу обміну. Префікс «крипто» виходить з того факту, що криптовалюти використовують криптографію для захисту і перевірки транзакцій, а також для створення нових грошових одиниць (монет).

Криптографія дозволяє легко закодувати те, що легко розшифрувати за допомогою ключа і важко розшифрувати без ключа, що означає, що монети може бути складно створити, але транзакції можна легко перевірити.

За своєю суттю криптовалюта – це записи в незмінній і псевдоанонімній базі даних, відомій як блокчейн, яку ніхто не може змінити (крім крайніх обставин, коли вносяться прямі зміни). Блокчейн – це загальнодоступний запис, який перевіряється безліччю різних вузлів, що робить підробку монет надзвичайно важкою або неможливою. Це також дозволяє легко відстежувати будь-яку конкретну транзакцію між анонімними окремими обліковими записами або гаманцями.

Офіційна реакція на криптовалюти в центральних банках і фінансових установах була в кращому випадку прохолодною. Хоча є деякі організації, які підтримують криптовалюту, багато центральних банків залишаються обережними, враховуючи крайню волатильність ринку. Проблеми з ухиленням від сплати податків і контролем за рухом капіталу також викликали деякі широко поширені побоювання.

Федеральна резервна система США: голова Федеральної резервної системи США Джером Пауелл вважає, що технічні проблеми залишаються, а управління ризиками будуть мати вирішальне значення до того, як криптовалюта стане частиною основного суспільства [35].

Народний банк Китаю: Народний банк Китаю вважає, що «дозріли» умови для впровадження криптовалюти, але центральний банк хоче повного контролю, і влада вживає жорстких заходів щодо екосистеми криптовалют в країні [35].

Банк Англії: керуючий Банку Англії Марк Карні назвав криптовалюту частиною «революції» в фінансах, що зробило центральний банк одним з небагатьох урядових прихильників цієї технології [36].

Криптовалюти мають багато переваг, коли мова йде про безперешкодні транзакції і контроль над інфляцією, але багато інвесторів додають ці валюти в якості активів в свої диверсифіковані портфелі. Зокрема, некоррельований

характер ринку робить криптовалюту потенційним засобом захисту від ризиків, подібно дорогоцінним металам, таким як золото. Багато продуктів, що торгуються на біржі криптовалют (ETF і ETN), виникли саме з цієї причини.

З іншого боку, деякі експерти побоюються, що крах криптовалют може зробити негативний вплив на більш широкий ринок, подібно до того, як цінні папери, забезпечені іпотекою, спровокували більш широку глобальну фінансову кризу. Однак варто зазначити, що загальна ринкова капіталізація всіх криптовалют менша, ніж у багатьох публічних компаній, таких як Microsoft Corp., що означає, що вона може не мати значного впливу на глобальні ринки.

Зрештою, багато інвесторів розглядають криптовалюту як засіб для спекуляцій або хеджування від інфляції, але розмір ринку не представляє системного ризику за станом на 2021 рік.

Підвищення популярності криптовалют заключається в тому, що криптовалюта розглядається як спосіб інвестування, тому клієнти поспішають її купувати, припускаючи, що з часом вона буде ставати все більш і більш цінною. Традиційна валютна система має ряд лазівок, і інфляція також є однією з причин, по якій вона час від часу втрачає цінність. Таким чином, покупці віддають більше переваги цифровій валюті чим банкам через свою грошову масу. Крім того, блокчейн – децентралізована система обробки та запису, яка більш безпечна, ніж будь-яка інша система, тому покупці в цю цифрову епоху воліють її. Деяким спекулянтам, які не зацікавлені в довгостроковому прийнятті цих валют як способу переміщення грошей подобаються криптовалюти, тому що вони ростуть в ціні.

Вигодами для глобальної економічної структури є те, що курс цих цифрових валют стрімко зростає, оскільки біткоїн також долає позначку в 60000 доларів. Тепер у людей є шанс отримувати прибуток, аналізуючи ринок і інвестуючи в потрібний час. Перші інвестори біткойнов змогли заробити тисячі і мільйони доларів прибутку. Сьогодні існують різні платформи для цифрових валют, такі як еволюція біткойнов, які забезпечують керівництво і доступність для трейдерів та інвесторів через свою комплексну екосистему. Ці платформи

використовують автоматизоване програмне забезпечення і алгоритми штучного інтелекту, щоб впливати на угоди своїх користувачів.

Проте, люди схильні втягуватися в практику кредитування, яка показує нестабільну процентну ставку. Блокчейн дозволяє покупцям торгувати через кордон без будь-яких додаткових зборів, що дозволяє кожному бути більш фінансово стабільним, підключеним і розширеним. Крім того, цифрові валюти не вимагають наявності реальної інфраструктури, тому вартість руху дуже низька. Це залучає нових людей до використання цих інструментів в фінансових цілях, дозволяючи більш тісно взаємодіяти зі світовою економікою.

Ці цифрові валюти відстежуються за допомогою різних реєстрів для кожної транзакції, що виключає ризик того, що хто-небудь буде маніпулювати ними для отримання несправедливих переваг. Це означає, що слаборозвинені країни також мають більше шансів вступити в гру з фінансовими операціями і поліпшити свої економічні та соціальні перспективи. За допомогою криптовалют прості громадяни зможуть відстежувати, на що будуть спрямовані державні кошти, і таким чином будуть мати право голосу в своєму власному політичному кліматі [37].

В світі наявно більше ніж 2300 криптовалют: приблизно 25 криптовалют мають вартість 1 млрд. дол. США; 450 – близько 1 млн. дол. США. Поява криптовалютних бірж, розкриття потенціалу і можливостей використання криптовалют привело до активізації крипто-індустрії та швидкого розвитку ринку криптовалют.

До Топ-10 криптоактивів за розміром ринкової капіталізації на 21.05.2021 року входять такі що представлені в таблиці 2.3, рисунок 2.4.

Таблиця 2.3

Ринкова капіталізація криптовалют

Місце	Назва	Символ	Ринкова капіталізація	Ціна
1	Bitcoin	BTC	\$765 447 371 713	\$40 903,05
2	Ethereum	ETH	\$319 379 392 239	\$2 754,14

3	Binance Coin	BNB	\$59 098 434 352	\$385,17
4	Tether	USDT	\$58 611 996 125	\$1,00
5	Cardano	ADA	\$55 204 569 001	\$1,73
6	XRP	XRP	\$52 417 919 144	\$1,14
7	Dogecoin	DOGE	\$51 165 066 110	\$0,3945
8	Polkadot	DOT	\$26 667 751 342	\$28,38
9	Internet Computer	ICP	\$21 375 745 530	\$172,46
10	Bitcoin Cash	BCH	\$ 15 110 694 856	\$806,23

Джерело: розроблено автором на основі [38].

В таблиці ми можемо спостерігати розподіл криптовалют за величиною ринкової капіталізації вираженої в дол.США.

Розглянемо найпопулярніші криптовалюти трохи глибше.

Зараз найбільш цінною криптовалютою є біткойн на ринку криптовалют. Його вартість склала приблизно 43144,7 дол. США на 18.05.2021 року (рис.2.5). BTC займає 50,62% ринку криптовалют. Ціна BTC становитиме близько 100 000 доларів в прогнозі на майбутнє. У 2008 році, коли генерувалася перша криптовалюта – біткойн, її вартість становила всього 0,01 долара США. З роками його значення в середньому було таким (рис. 2.5).

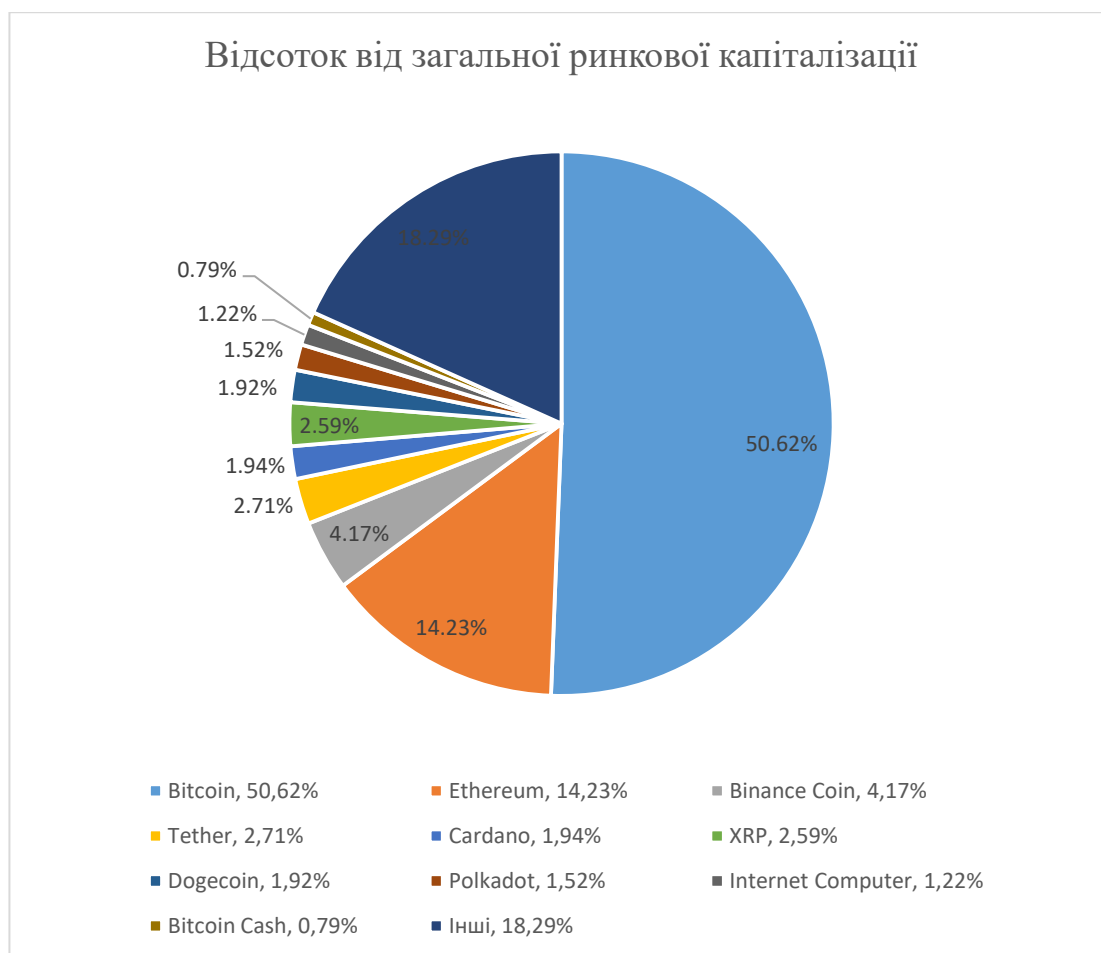

Рис. 2.4. Відсоток капіталізації криптовалют від загальної ринкової, дол. США.

Джерело: створено автором на основі [39].

На Рис. 2.4 ми можемо бачити розподілення криптовалют по відсотку загальної ринкової капіталізації. Найбільший відсоток припадає на Bitcoin, за ним слідує Ethereum та Binance Coin.

На Рис. 2.5 ми можемо бачити, що з 2014 по 2017 рік ціна на біткойн коливалася в межах 700 – 1000 дол. США за монету. З 2017 по 03.01.2018 ціна збільшилася до 14881,55 дол. США. Потім теж відбувалися незначні спади і підйоми до 02.07.2020. А от уже з 02.07.2020 ціна злетіла до 61965,78 дол. США за 1 монету, за чим слідував спад. 18.05.2021 монета коштувала ~ 43144,47 дол. США.

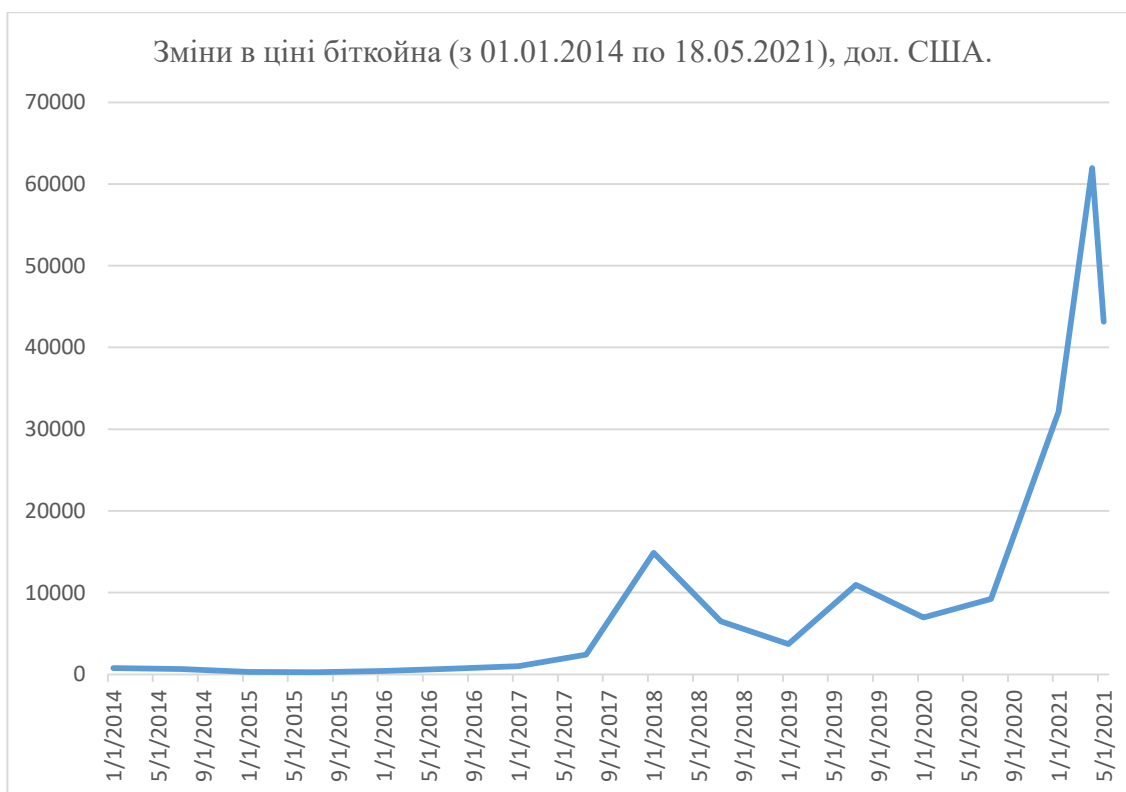

Рис. 2.5. Зміни в ціні біткойна (з 01.01.2014 по 18.05.2021 року), дол. США.

Джерело: створено автором на основі [40].

Ефір (Ethereum) – це тип криптовалюти, який використовується як платіжний засіб, винагорода для майнерів, який можна купити або продати за інші фіатні гроші. Ефір використовується в Ethereum Blockchain, яка є децентралізованою платформою, що управляє смарт-контрактами на традиційному блокчейні (смарт-контракт абсолютно такий же, як відомі контракти, але в цифровій формі. Це означає, що умови контракту коригуються та виконуються автоматично, коли обидві частини відповідають цим умовам). Він виконує майже однакові функції з біткойн-блокчейном. Але вважається, що блокчейн Ethereum є більш захищеним, і він зберігає більше даних ніж біткойн.

Ефір – друга за величиною використовувана криптовалюта після біткойна. 14,23% ринку грошей належать ЕТН. Він був згенерований у 2015 році, ціна якого тоді становила лише близько 1 долара США. В порівнянні з біткойнами, які генеруються за 10 хвилин, ефіри генеруються кожні 15 секунд.

Це означає, що пропозиція ефіру у великій кількості (зараз понад 115 мільйонів), і це робить ефір менш цінним, ніж біткойн (закон постачання: більше пропозиція менша вартість). Протягом 2016 року його вартість коливалась від 10 до 13 доларів, тоді як у 2018 році ці цифри становили – 1149 доларів США. Пік був на початку травня 2021 року 4132,76 доларів США (рис. 2.6).

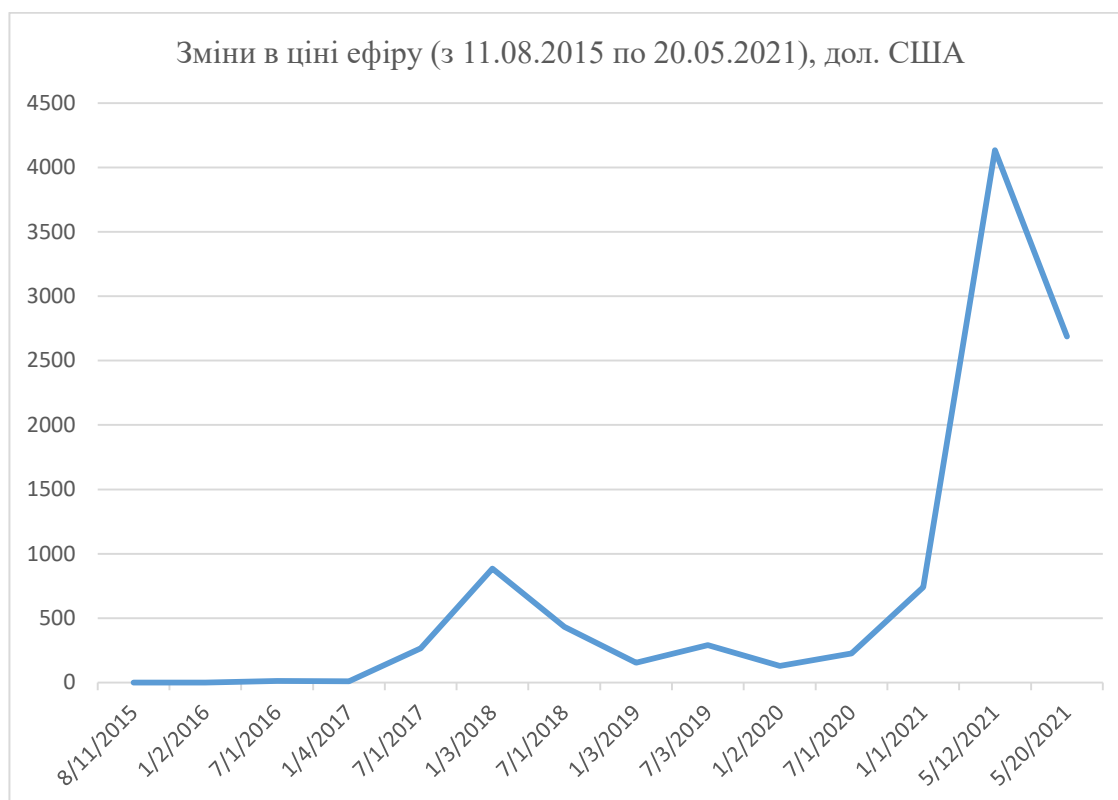

Рис. 2.6. Зміни в ціні ефіру (з 11.08.2015 по 20.05.2021 року), дол. США.
Джерело: розроблено автором на основі [41].

На Рис. 2.6 ми можемо бачити, що ціна ефіру на 20.05.2021 складала 2686,17 дол. США за 1 монету.

Ripple (XRP) посідає шосте місце за ринковою капіталізацією з 52 мільярдами доларів, хоча його поточна ціна набагато менша за BTC та ETH – 1,16 долари США (рис. 2.7). Тут можна дійти висновку, що XRP використовується більше в операціях, а не в спекулятивних активах. Він генерується з 2013 року і весь час коливався від 0,005 до 2 доларів. Ripple відіграє важливу роль як серед цифрових, так і фіатних валют. Він конвертує

будь-яку валюту легко і дуже швидко. Потрібний час транзакції становить лише 4 секунди, тоді як для BTC та ETH це займає хвилини. Використання XRP допомагає банкам найпростішим чином збільшити ліквідність і дозволяє користувачам знизити вартість іноземної валюти та швидше здійснювати платежі. Він також вимагає набагато меншої комісії за транзакції в порівнянні з іншими криптовалютами.

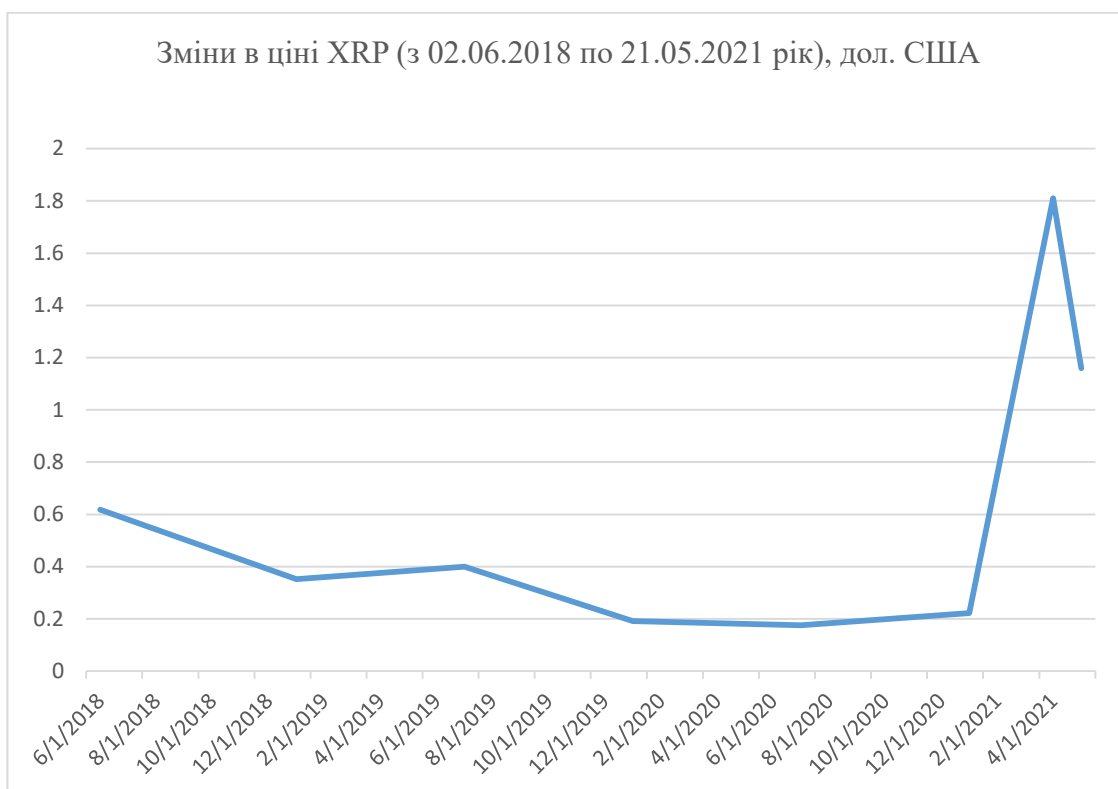

Рис. 2.7. Зміни в ціні XRP (з 02.06.2018 по 21.05.2021 року), дол. США.
Джерело: створено автором на основі [42].

Станом на 21.05.2021 XRP коштувала 1,16 доларів США. Найбільший спад в проміжку з 31.05.2018 по 25.04.2021 року, відбувся 14 березня 2020 року – 0,10 дол. США, а найбільший підйом був 15 квітня 2021 року 1,81 дол. США.

XRP працює за допомогою технології Ripple, побудованої на вдосконаленому блокчейні. Він був створений компанією Ripple у 2012 році. Ripple Protocol – це система грошових переказів, яка дозволяє провайдерам переказувати будь-які фіатні та цифрові валюти (не тільки XRP) дуже швидко, легко та майже без витрат. Система передачі пульсації не конкурує з банками,

але працює з ними. Він в основному використовується як міжбанківська платіжна технологія і, схоже, він замінює SWIFT. Технологія Ripple дозволяє банкам миттєво здійснювати розрахунки. У 27 країнах понад 100 банків співпрацюють з Ripple, як Akbank, American Express, UniCredit Group, Royal Bank of Canada, Bank of America Merrill Lynch, Axis Bank тощо.

Stellar – платформа для валютних операцій, що працює в режимі реального часу. Вона була заснована на початку 2014 року, як відгалуження від системи Ripple і перший час працювала на однойменному протоколі. У подальшому було розроблено власний open-source протокол Stellar.

Stellar – це мережа з відкритим кодом для валют і платежів. Stellar дає можливість створювати, надсилати та торгувати цифровими еквівалентами всіх видів грошей – доларів, песо, біткойнів, майже будь-чого. Він розроблений таким чином, що всі світові фінансові системи можуть працювати разом в одній мережі. Стеллар не має власника, у всякому випадку він належить громадськості. Програмне забезпечення працює через децентралізовану відкриту мережу і щодня обробляє мільйони транзакцій. Як і біткойн та ефір, Stellar покладається на блокчейн, щоб підтримувати мережу в синхронізації. Stellar набагато швидше, дешевше та енергоефективніше, ніж типові системи на базі блокчейну [43]. Докладно з динамікою цін на дану криптовалюту можна ознайомитися на рисунку 2.8.

Станом на 22 травня 2021 року Stellar коштував 0,39 дол. США. З 2018 по 2021 рік ціна на Stellar коливалася від 0,04 до 0,79 дол. США.

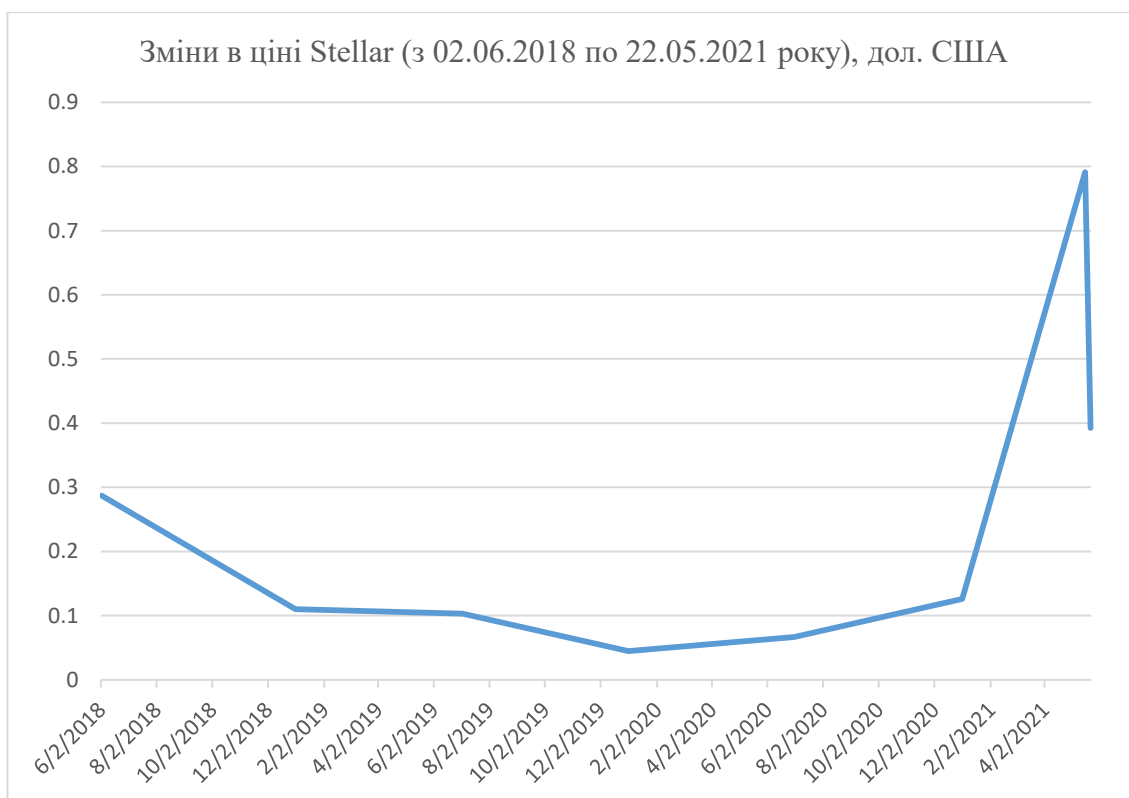

Рис. 2.8. Зміни в ціні Stellar (з 02.06.2018 по 22.05.2021 року), дол. США.

Джерело: створено автором на основі [44].

Tether – це криптовалюта на основі блокчейну, чиї криптовалюти підтримуються еквівалентною кількістю традиційних фіатних валют, таких як долар, євро або японська ієна, які зберігаються на певному банківському рахунку. Токени Tether, власні маркери мережі Tether, торгуються під символом USDT.

Tether (USDT) – це стейблкоїн, тип криптовалюти, метою якого є підтримка стабільності вартості криптовалюти.

Tether використовується криптоінвесторами, які хочуть уникнути надмірної волатильності інших криптовалют, зберігаючи при цьому цінність на криптовалютному ринку [45]. Докладно з динамікою цін на дану криптовалюту можна ознайомитися на рисунку 2.9.

Станом на 22 травня 2021 року Tether коштував 1 долар США. За період з 02.06.2018 по 22.05.2021 року найбільший спад в ціні був 15 листопада 2018

року – 0,95 дол. США, а найбільший підйом 22 грудня 2019 – 1,02 долари США за 1 монету.

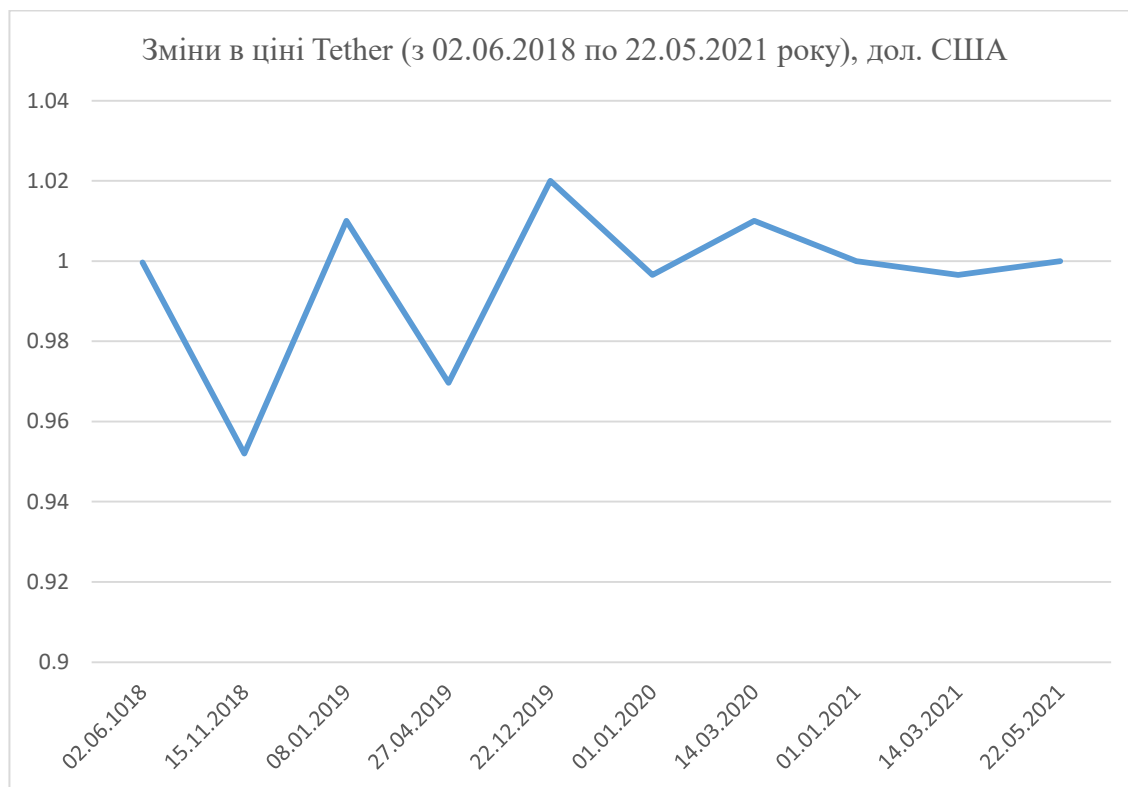

Рис. 2.9. Зміни в ціні Tether (з 02.06.2018 по 22.05.2021 року) дол. США.
Джерело: створено автором на основі [46].

Основні переваги криптовалюти в порівнянні з паперовими грошима:

- менша вірогідність крадіжок. Кожна транзакція підтверджується незалежними посередниками;
- важливим є те, що кожен операцію з криптовалютою можна відстежити. Інформація про всі транзакції зберігається у мережі блокчейн;
- через відсутність фінансових посередників вартість транзакцій дуже низька;
- криптовалюта зручніша за паперові гроші через її портативність. Не має кордонів. Транзакції виконуються надшвидко у будь-який куточок світу;
- власники криптовалюти залишаються анонімними, щоб зареєструвати криптогаманець не потрібно підтверджувати особу.

Таблиця 2.4

Вплив криптовалют на світову економіку

Фактори впливу	Опис факторів
Зниження ролі реальних грошей в фінансовій системі	На даний момент кількість криптовалют в обігу розвинутих країн не перевищує 0,3% наявності в масштабах однієї країни. Не можна виключати можливість істотного збільшення цього показника в майбутньому, адже в результаті коливання обмінного курсу кількість криптовалют в обігу різко збільшиться.
Зміна в грошових агрегатах	Торгівля у віртуальному просторі за рахунок криптовалют позначається на скороченні попиту на реальні гроші, що призводить до зміни в грошових агрегатах, які напряму впливають на швидкість обігу грошей, при широкому використанні віртуальних грошей скорочується баланс центрального банку і знижується ефективність процентної політики. Заміна грошей криптовалютами істотно ускладнює оцінки грошових агрегатів, що в свою чергу заважає їх підтримці на одному рівні з очікуваною інфляцією.
Пригнічення офіційних національних валют	Обсяги ринку електронних грошей вважається незначним по відношенню до світового обороту, але якщо розглядати обсяг транзакцій участю криптовалют сконцентрованих в масштабах однієї держави що розвивається, то це серйозно позначається на ціні національної валюти.

На сьогоднішній день у світі відбувається формування нової революційної економіки, яка має зв'язок із використанням технології блокчейн. Саме через це підтримка даної технології, за винятком видобутку криптовалюти, може застосовуватися у державному житті, тому що вона дає можливість бачити усі державні процеси.

Можна зробити висновок, що застосування криптовалюти є сучасним революційним способом як для грошово-кредитних відносин, так і для розвитку кожної країни. Завдяки підтримці схожих нововведень може відбутися значна трансформація структури світової економіки, до новітнього інформаційного суспільства.

2.3 Вплив COVID-19 на світовий валютний ринок

У міру того, як вірус COVID-19 поширюється по всьому світу, за ним слідує економічний параліч і безробіття. Але економічні наслідки пандемії в більшості країн з ринком, що формується і в країнах, що розвиваються, ймовірно, будуть набагато гірші, ніж все, що ми бачили в Китаї, Європі чи Сполучених Штатах. Країни з ринком, що формується і країни, що розвиваються знаходяться на порозі не тільки гуманітарної кризи, а й самої серйозної фінансової кризи з як мінімум 1930-х років. Впродовж останніх місяців з більшості цих економік йде капітал, і хвиля нових суверенних дефолтів здається неминучою.

Пандемія COVID-19 призводить до високих і постійно зростаючих людських втрат у всьому світі, а необхідність заходів захисту серйозно впливає на економічну активність.

Минулого року такі поняття, як «локдаун», «обов'язкові маски» та «соціальне дистанціювання» були невідомі більшості з нас. Сьогодні вони є частиною нашої повсякденної мови, оскільки пандемія COVID-19 продовжує впливати на всі аспекти нашого життя.

Протягом останніх 12 місяців пандемія найбільше шкодила бідним та вразливим, і вона загрожує виштовхуванням ще мільйонів людей у бідність. Цього року, після десятиліть стабільного прогресу ми спостерігаємо найбільшу кількість людей, які живуть менше, ніж на 1,90 дол. США на день.

Гроші, які мігранти відправляють до своїх країн – викликають особливе занепокоєння. За попередні десятиліття грошові перекази відігравали все більшу роль у зменшенні бідності та підтримці зростання. Тільки минулого року ці потоки відповідали прямим іноземним інвестиціям та офіційній допомозі в розвитку (допомога уряду).

Але COVID-19 спричинив кардинальний перелом: останні прогнози показують, що грошові перекази скоротяться на 14% до кінця року. Усі регіони можуть очікувати падіння, причому найсильніше падіння спостерігається в

Європі та Центральній Азії. У зв'язку з цим скороченням кількість міжнародних мігрантів зменшилася в 2020 році – вперше в сучасній історії, - оскільки нова міграція сповільнилася, а зворотна міграція збільшилася.

Вплив пандемії COVID-19 був настільки масштабним, що важко було б знайти що-небудь, що б не змінилося. Волатильність валютних курсів є одним з основних зовнішніх показників економічного впливу глобальних потрясінь минулого року.

У 2020 році двадцять одна країна спостерігала знецінення понад 10%, а дев'ять країн – знецінення понад 25%. Це суттєва зміна в порівнянні з 2019 роком, коли лише в 12 країнах відбулося знецінення понад 10%, а лише в трьох країнах спостерігалось знецінення понад 25%. Нижче ви знайдете детальніший огляд 6 найгірших валют року.

Валюти, що дешевшають у порівнянні з доларами США

VES – Venezuelan Bolivar

За останні кілька років у Венесуелі спостерігалася найвища інфляція у світі, а 2020 рік ще більше продовжив її. Цього року спостерігається прискорена доларизація, оскільки болівар соберано (VES) впав на ~ 96% відносно долара США (рис. 2.10). Якби ви конвертували еквівалент 1000 доларів США у болівари рік тому, сьогодні це коштувало б лише близько 42 доларів. Хоча знецінення ~ 6500% вражаюче високе, це насправді трохи менше, ніж минулого року, коли валюта впала ~ 19906,02%. У минулі роки ставка центрального банку відставала від паралельної ринкової, але ці ставки залишались близькими протягом усього цього року.

На рисунку 2.10 ми можемо спостерігати, що з 2008 по 2017 рік рівень інфляції був помірним і не робив ніяких різких коливань. Але з 2017 до 2018 рік відбулася дуже велика зміна в показниках. Інфляція склала 65374,08%. А от вже з 2018 по 2020 рік відбувався спад цього показника.

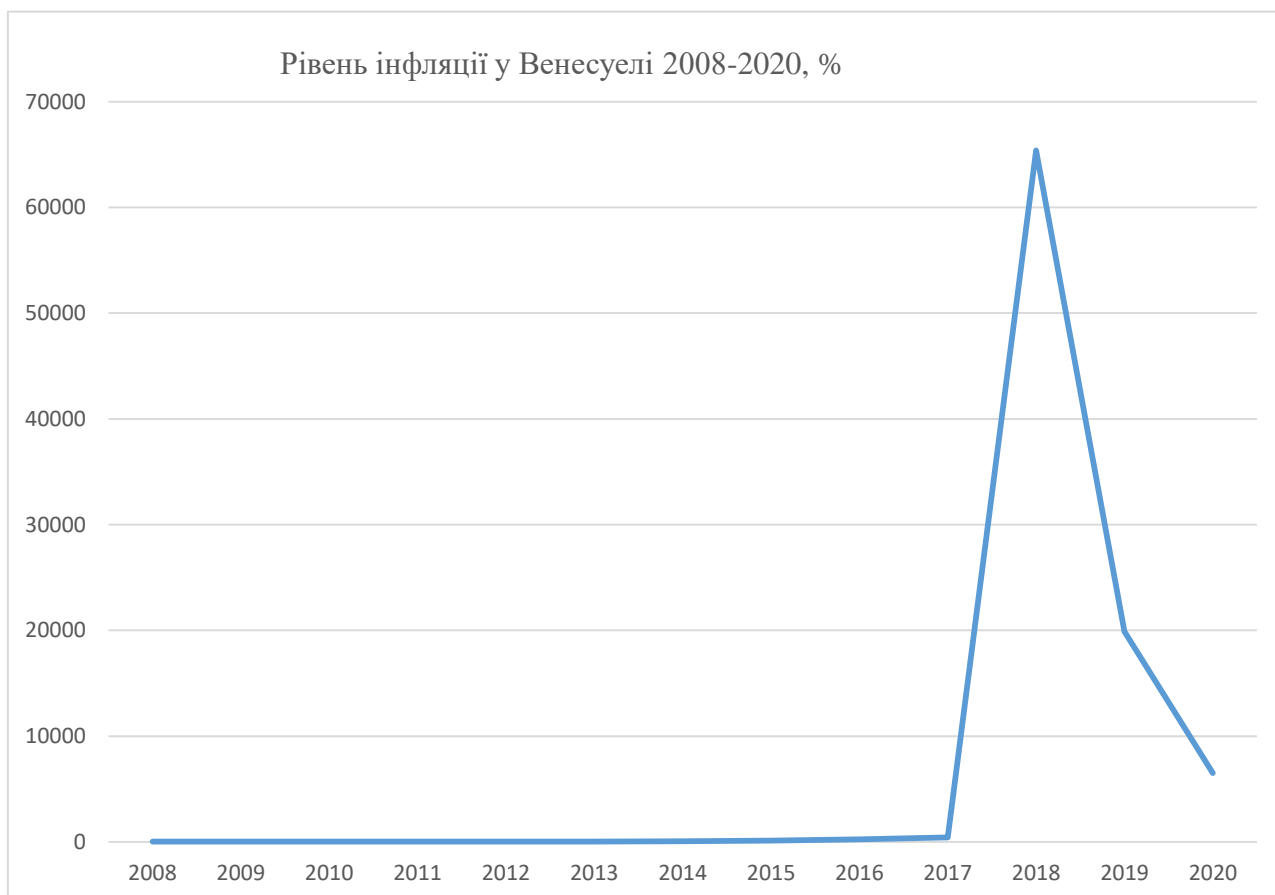

Рис. 2.10. Рівень інфляції у Венесуелі з 2008 по 2020 роки, %.

Джерело: створено автором на основі [47].

ZWD – Zsmbabwe Zimdollar

Тісний взаємозв'язок курсів у Венесуелі контрастує з Зімбабве, де офіційні та паралельні курси більшу частину року не синхронізувалися, оскільки політика обмінного курсу бачила різкі зміни протягом року. За останні 12 місяців валюта знецінилася приблизно на 80% по відношенню до долара США. У той час як зімдоллар почав рік на жорстко керованому плаваючому курсі, в березні уряд прив'язав валюту на рівні 25 ZWL до 1 долара США. Однак уряд не мав коштів (через валютні резерви або політику) для підтримки фіксованої ставки в період підвищеної нестабільності. Паралельно ринкова вартість валюти знизилася протягом наступних декількох місяців, і в червні уряд відмовився від прив'язки під тиском. Надалі офіційний обмінний курс визначався щотижневими аукціонами. Спочатку ставки, встановлені аукціоном,

протягом декількох місяців сильно знецінювалися, але в останньому кварталі року спостерігалася деяка стабілізація, і розбіжність між банківською і роздрібною вартістю зімдоллара скоротилася.

SRD – Suriname Dollar

Долар Суринаму залишається прив'язаним, незважаючи на несподівану девальвацію 47% до долара США в жовтні (рис. 2.11). Протягом літа деякі борги Суринаму стали дефолтними, а економічні наслідки пандемії поставили в центрі уваги наслідки років безгосподарчого управління. У липні країна обрала нового президента, який проводив агітацію за економічні реформи. Незважаючи на труднощі та непопулярність реальних кроків, що здійснюються для збалансування економіки (девальвація валюти, а також скасування газових субсидій), довгострокові перспективи Суринаму кращі, ніж у його аналогів у цьому списку, оскільки країна може отримати вигоду від нещодавно виявлених морських родовищ нафти.

Рис. 2.11. Курс долару США до суринамського долару.

Джерело: створено автором на основі [48].

На графіку видно, що найрізкіше підвищення курсу сталося у вересні 2020 року. 1 дол. США коштував 7 суринамських дол., а став коштувати 14 суринамських дол.

SCR – Seychelles Rupee

За останній рік спостерігалось знецінення сейшельських рупій приблизно на 35% щодо долара США (рис. 2.12), що стало серйозним відхиленням від кількох років стабільності. Попит на тверду валюту не набагато вищий, ніж у минулому, але пропозиція іноземної валюти в цьому році зазнала серйозного стресу через майже повне припинення міжнародного туризму через пандемію. Близько 55% ВВП країни прямо чи опосередковано покладається на міжнародний туризм, який є основним джерелом іноземної валюти в країні. Як острівна держава, Сейшели сильно залежать від імпорту, тому попит на тверду валюту є практичним, що зумовлюється насамперед потребами бізнесу.

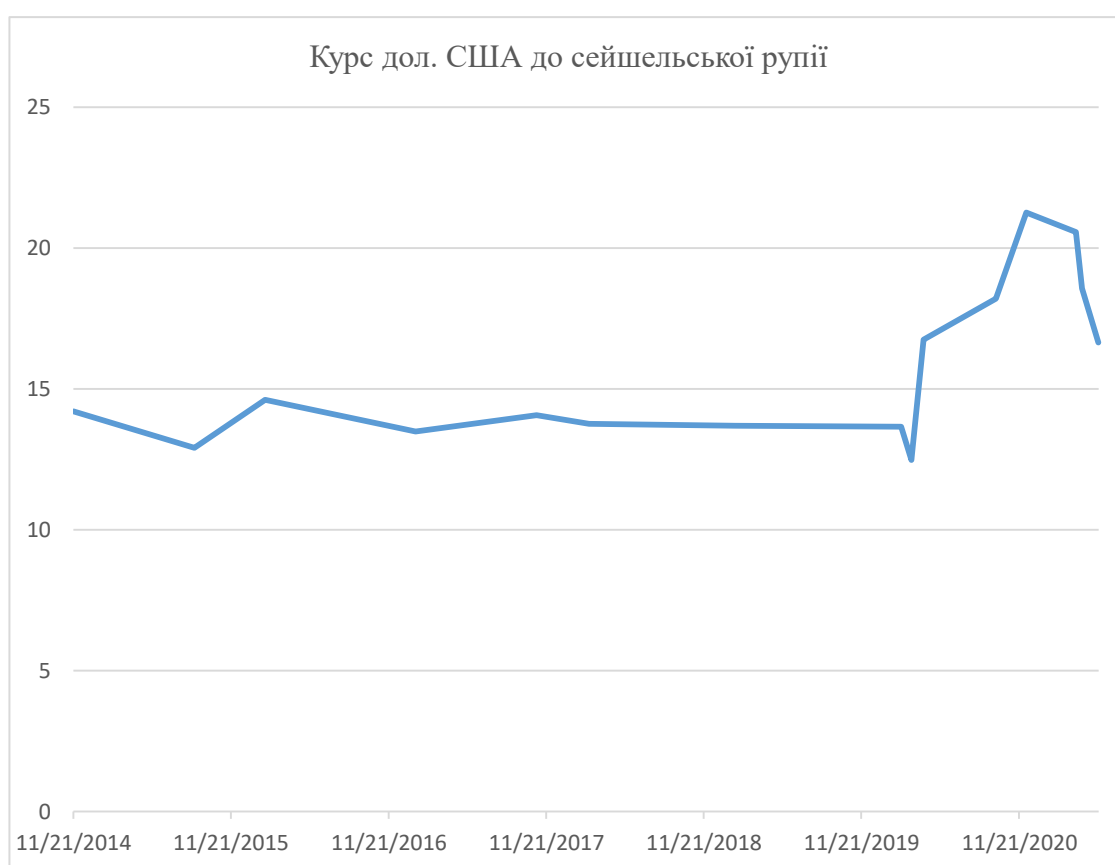

Рис. 2.12. Курс долару США до сейшельської рупії з 2014 по 2021 рік.

Джерело: створено автором на основі [49].

На графіку можемо спостерігати, що до 2020 року за долар США можна було купити ~ 14 сейшельських рупій. Ми можемо побачити, що підйом курсу почав відбуватися в 2020 році і досягнув 21,26 сейшельських рупій, але до 2021 року знизився до 16,64 сейшельських рупій.

ARS – Argentine Peso

У 2020 році аргентинське песо знецінилося на ~ 27% до долара США (рис. 2.13), головним чином за моделлю «рівномірної щоденної девальвації». У жовтні від цієї стратегії відмовилися на користь керованого плаваючого курсу, оскільки уряд прагнув контролювати падіння валютних резервів. Песо фактично знецінився в 2019 році, коли він впав на ~ 37% під економічним керівництвом МФВ. Економічне середовище 2020 року прийняло існуючі виклики валютного контролю та різноманітних валютних курсів, а також додало заморожування цін, економічне спадання та блокування пандемії. Це складне бізнес середовище витіснило низку великих міжнародних компаній та змусило інші зменшити їх присутність у країні.

Рис. 2.13. Курс долара США до аргентинського песо з 2015 по 2021 рік.

Джерело: створено автором на основі [50].

На графіку ми можемо бачити, що з 2015 по 2021 рік аргентинське песо постійно дешевшало відносно дол. США. У 2015 році за дол. США пропонували 8,65 аргентинських песо, а в 2021 – 94,14 аргентинських песо.

TRY – Turkish Lira

Турецька ліра знизилася на ~ 26% щодо долара США в 2020 році (рис. 2.14), головним чином навесні та восени. Ослаблення валюти мало багато факторів, включаючи нетрадиційну грошово-кредитну політику та відсутність довіри, що стримує інвестиції, занепокоєння щодо вичерпання валютних резервів, занепокоєння з приводу того, що центральний банк політично скомпрометований, та припущення, що Туреччина може зазнати міжнародних санкцій.

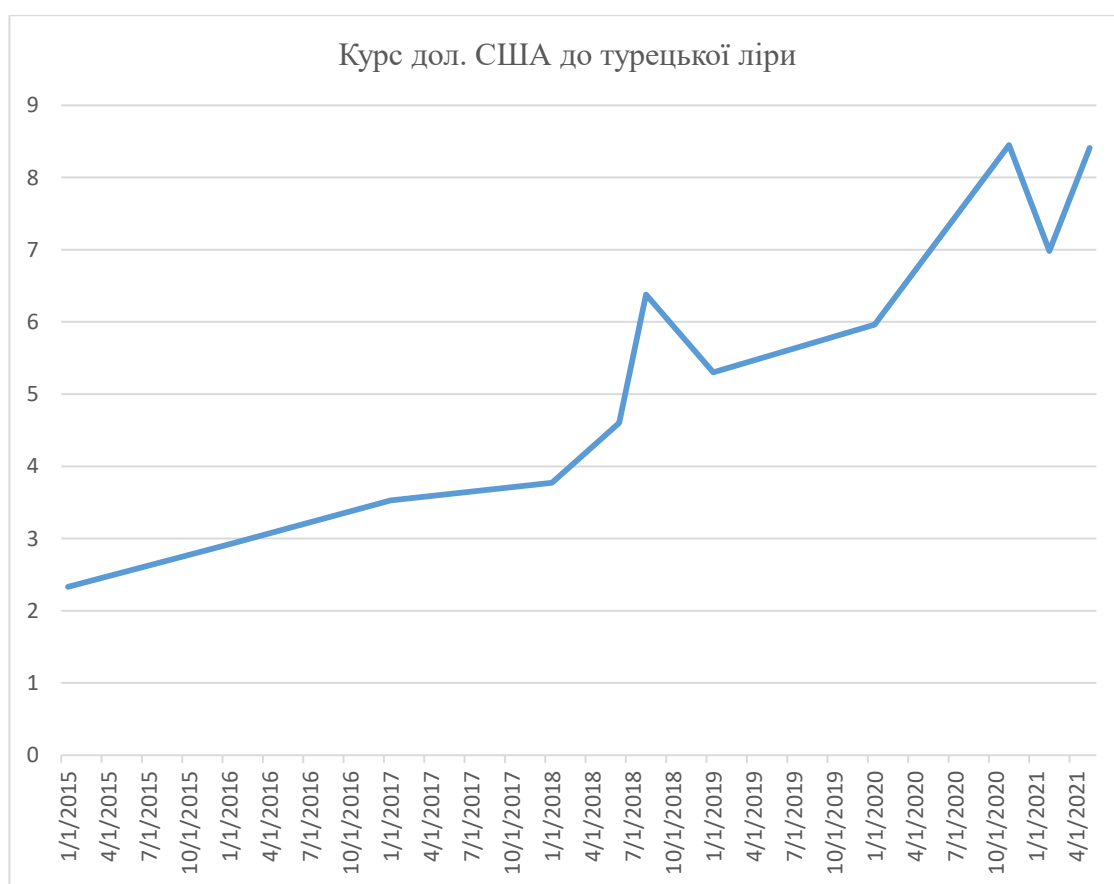

Рис. 2.14. Курс долару США до турецької ліри з 2015 по 2021 рік

Джерело: створено автором на основі [51].

На графіку можна спостерігати, що курс турецької ліри з 2015 по 2021 рік вів себе неоднозначно. З 2015 по 2018 рік курс збільшувався з 2,33 до 6,38 турецьких лір за дол. США. З 2018 по 2019 рік курс впав до 5,3 турецьких лір за дол. США. З 2019 по 2020 рік знову було зростання від 5,3 до 8,45 турецьких лір за дол. США. З 2020 по 18.02.2021 рік був спад до 6,98 лір за дол. США. Але потім був знову підйом до 8,41 лір за дол. США на 23.05.2021.

В 2020 році центральний банк Туреччини використав валютні резерви, намагаючись підкріпити ліру, і резерви досягли найнижчого рівня приблизно за 15 років. На це мали вплив політичні події: участь Туреччини у нагірно-карабахському конфлікті, президентські вибори в США тощо.

Висновки до розділу 2

В даному розділі випускної роботи був розглянутий сучасний стан валютного ринку України. Світовий валютний ринок виконує основну роль не тільки у міжнародній торгівлі, а й загалом у відтворенні економіки в глобальних масштабах. Головними учасниками валютного ринку є комерційні та центральні банки, корпорації, а також небанківські фінансові інститути. Сучасному валютному ринку України притаманні певні проблеми, що стоять на заваді дієвого функціонування та розвитку стабільної економіки України. У першу чергу, це знецінення гривні, збільшення попиту населення на іноземні валюти, а також підвищення рівня доларизації економіки України. Необхідно запровадити певні заходи, що сприятимуть стабілізації валютного ринку та національної грошової одиниці в нашій країні, а саме: покращення стану та структури платіжного балансу України, зменшення та усунення міжнародної кредитної заборгованості України.

Був досліджений вплив криптовалют на світову фінансову систему. На сьогоднішній день у світі створюється сучасна, революційна економіка, що використовує технологію блокчейн. Підтримка даної технології, крім видобутку криптовалюти, може застосовуватися у житті держави, оскільки вона

дає можливість слідкувати за усіма державними процесами. Застосування криптовалюти є сучасним революційним методом у системі грошово-кредитних відносин, а також розвитку міст і країн. Сприяння схожим нововведенням може призвести до докорінної зміни структури світової економіки, а також до новітнього інформаційного суспільства.

Було проведено аналіз впливу пандемії COVID-19 на світовий валютний ринок. Вплив пандемії COVID-19 був настільки масштабним, що вже важко знайти що небудь, чого б вона не торкнулася. Протягом останніх 12 місяців пандемія найбільше шкодила бідним та вразливим верствам населення, і вона загрожує виштовхуванням ще мільйонів людей у бідність. Цього року, після десятиліть стабільного прогресу, ми спостерігаємо найбільшу кількість людей, які живуть менше, ніж на 1,90 долара США на день, що є міжнародною межею бідності.

ВИСНОВКИ

У дослідженні узагальнено поняття світової валютної системи та її елементів. Світова валютна система – це комплекс міжнародних платіжних засобів, таких як вільні конвертовані валюти та міжнародні колективні валюти; режимів валютного обміну, що включають в себе валютні курси та паритети; порядки конвертованості; механізми що забезпечують валютно-платіжні засоби міжнародного обороту; режими міжнародних ринків валют і золота; регламентації та уніфікації міжнародних розрахунків; статусів міждержавних інститутів, які регулюють валютні відносин; мереж міжнародних і національних банківських установ, що виконують міжнародні розрахункові та кредитні операції, пов'язані із зовнішньоекономічною діяльністю. Світова валютна система умовно поділяється на чотири елементи: грошовий товар, валютний курс, валютний ринок, міжнародні валютно-фінансові організації, роль яких постійно зростає.

Досліджено еволюцію розвитку світової валютної системи, яка налічує такі етапи: Паризька валютна система (золотомонетний стандарт), Генуезька валютна система (золотодевізна), Бреттон-Вудська валютна система, Ямайська валютна система, Європейська валютна система. Особливістю валютної сфери є беззаперечна залежність від кризових явищ, які в свою чергу слугують головним рушієм до змін.

Здійснено огляд теперішнього стану світових фінансових центрів та встановлено, що однією з важливих течій розвитку світової економіки на сучасному етапі є загострення бажань кожної держави у світі трансформувати свої столиці, або одні з найбільших міст, у світовий фінансовий центр, який буде конкурентоздатним до залучення прямих іноземних інвестицій, а також провідних компаній з кожного куточку світу. У дослідженні показано, що значення міст в світовій економіці з кожним роком зростає. Прогнозується, що до 2045 року кількість людей, які проживають в містах, буде досягати 6

мільярдів. Прогнозується також, що до 2025 року ВВП 600 мегаполісів світу збільшиться на 30 трильйонів доларів. На сьогоднішній день переважна більшість фінансових центрів розташовується в столицях, а також на них припадає понад третини національного ВВП. Прикладом може слугувати Великобританія, 50% ВВП якої припадає на Лондон.

Розглянуто сучасний стан валютного ринку в Україні. На сьогоднішній день валютний ринок є невід'ємною складовою міжнародних економічних відносин. Він виконує важливу роль в галузі економічних відносин. Кожна інвестиція з-за кордону має пройти крізь валютний ринок, навіть якщо вона буде пов'язана з ринком цінних паперів нерухомістю або ж банківськими депозитами. Характерною ознакою сучасного валютного ринку є присутність великого спектру регулюючих інституцій. До таких інституцій відносять: відповідні державні органи; систему міжнародних фінансових організацій, що діють на міждержавній основі, а також систему страхування від ризиків пов'язаних з валютою.

Досліджено вплив криптовалюти на світову фінансову систему. Криптовалюти з кожним роком все більше вкорінюються в світову валютну систему. Люди віддають перевагу криптовалютам через те, що їх важче вкрати, вартість транзакцій дуже низька, криптовалюта портативніша за паперові гроші, транзакції виконуються надшвидко в будь-який куточок світу, а також власники криптовалют залишаються анонімними. Використання такої криптовалюти, як XRP, дозволяє банкам миттєво здійснювати розрахунки. У 27 країнах понад 100 банків співпрацюють з XRP. Перевагою є також те, що кожен транзакцію можна легко відстежити. Інформація про всі транзакції зберігається в мережі блокчейн.

Було проведено аналіз впливу пандемії COVID-19 на світовий валютний ринок. У 2020 році 21 країна спостерігала знецінення валют понад 10%, а дев'ять країн – знецінення понад 25%. Це суттєва зміна в порівнянні з 2019 роком, коли лише в 12 країнах відбулося знецінення понад 10%, а лише в трьох країнах спостерігалось знецінення понад 25%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балабанов И. Т. Внешнеэкономические связи : уч. пособ. Москва : Финансы и статистика. 2001. 511 с.
2. Jonathan Williams with Joe Cribb and Elizabeth Errington. Money a History. London : British Museum Press, 1997. 256 p.
3. IMF. Special Drawing Right. URL: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/sdr.htm> (дата звернення 17.05.2021).
4. Lyzun M. Evolution of regional monetary integration. *Развитие на Българската икономика – 25 години между очакванията и реалностите* : зб. Матеріалів міжнар. наук. конф. Свищов : Българія, 2015. С. 54–62.
5. Моисеев С. Р. Реформа глобальной финансовой архитектуры : *Финансы и кредит*. 2001. № 8. С. 17–24.
6. Мирова финансовая система: ремонт фасада или кардинальная перестройка URL: <http://chelfin.ru/tech/other/59238.html> (дата звернення 17.05.2021).
7. Геєць В. М., Александрова В. П., Барановський О. І., Близнюк В. В., Богдан І. В. Економіка України: підсумки перетворень та перспективи зростання : Інститут економічного прогнозування НАН України : навч. посіб. / за ред. В.М. Геєць. Київ : Форт, 2000. 422 с.
8. О. М. Мозговий, Т. Є. Оболенська, Т. В. Мусієць та ін. Міжнародні фінанси : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2005. 504 с.
9. Paul R. Krugman and Maurice Obstfeld. International Economics: Theory and Policy. New-York : Pearson, 2003. 578 p.
10. Стариков Н. Кризис: Как это делается. Москва : Лидер, 2010. 304 с.
11. Kenton, Will. How Financial Hubs Work : Investopedia. URL: <https://www.investopedia.com/terms/f/financial-hub.asp> (дата звернення 18.05.2021).
12. Financial Centres: What, where and why? : The University of Western Ontario. URL: <https://www.uwo.ca/> (дата звернення 18.05.2021).

13. R. Richard. The City: A Guide to London's Global Financial Centre. London : The Economist. 2008, 376 p.

14. Шпенглер О. Всесвітньо-історичні перспективи : в 2 т. Київ : Думка, 1998. Т. 2 : Закат Європи. Нариси морфології світової історії. 606 с

15. Z/Yen. GFCI 29 Rank. URL: <https://www.longfinance.net/programmes/financial-centre-futures/global-financial-centres-index/gfci-29-explore-data/gfci-29-rank/> (дата звернення 18.05.2021).

16. Z/Yen. GFCI 29 – Explore the Data URL: <https://www.longfinance.net/programmes/financial-centre-futures/global-financial-centres-index/gfci-29-explore-data/> (дата звернення 19.05.2021).

17. Hew D. Singapore as a regional financial centre. Institute for South East Asian Studies. Singapore, 2002. 26 p

18. Urban world: Cities and the rise of the consuming class. McKinsey Global Institute, 2012. URL: <https://www.mckinsey.com/featured-insights/urbanization/urban-world-cities-and-the-rise-of-the-consuming-class> (дата звернення 20.05.2021).

19. The World Bank. The World Bank Urban Development Overview. 2016. URL: <http://www.worldbank.org/en/topic/urbandevelopment> (дата звернення 19.05.2021).

20. Foreign Affairs. Sassen S. Global Financial Centers. URL: <https://www.foreignaffairs.com/> (дата звернення 20.05.2021).

21. Foreign Policy. Khanna P. Beyond City Limits. URL: <http://foreignpolicy.com/2010/08/06/beyond-city-limits> (дата звернення 20.05.2021).

22. WEF Blog. Khanna P. How much economic growth comes from our cities? URL: <https://www.weforum.org/agenda/2016/04/how-much-economic-growth-comes-from-our-cities> (дата звернення 20.05.2021).

23. UK Financial and Related Professional Services: Meeting the Challenges and Delivering Opportunities. London : The CityUK, 2016. 60 p.

24. Investopedia. The world's leading financial cities. URL:<https://www.investopedia.com/articles/investing/091114/worlds-top-financial-cities.asp> (дата звернення 20.05.2021).

25. Арутюнян С. С., Добриніна Л.В. та інші. Фінансовий ринок : навч. посіб. Київ : Гуляєва В. М. 2018. 484с.

26. Крук З.В. Сучасний стан та проблеми валютного ринку України. *ЛНУ ім. Івана Франка*. Львів, 2018. 44с. URL: <http://libfor.com/index.php?newsid=3204> (дата звернення 20.05.2021).

27. Національний банк України. Валютні інтервенції НБУ URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/currency-interventions?startDate=01.01.2020&endDate=31.05.2021> (дата звернення 20.05.2021)

28. Мінфін. Офіційний курс НБУ URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/exchange/nbu/curr/usd/> (дата звернення 20.05.2021).

29. Уніан. Перспективы валютного рынка: в Нацбанке рассказали, от чего будет зависеть курс гривни. URI:

<https://www.unian.net/economics/finance/koronavirus-i-krizis-perspektivy-valyutnogo-rynka-v-nacbanke-rasskazali-ot-chego-budet-zaviset-kurs-grivni-novosti-10970447.html> (дата звернення 20.05.2021).

30. Національний банк України. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerate-chart> (дата звернення 20.05.2021).

31. Мінфін. Експорт та імпорт України URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/eximp/> (дата звернення 20.05.2021).

32. Павлова О.М. Сучасний стан валютного ринку України та проблеми його функціонування : Електронний журнал «Ефективна економіка». 2013. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2046> (дата звернення 20.05.2021).

33. hromadske. Нацбанк: ситуація на валютному ринку покращилася. URL: <https://hromadske.ua/posts/u-nacbanku-zafiksuvali-stabilizaciyu-na-valyutnomu-rynku> (дата звернення 20.05.2021).

34. Веріга Г. В. Механізми регулювання валютного ринку та аналіз ефективності їх інструментів. *Економічний часопис – XXI*. 2015. № 9/10. С. 68–72.

35. The balance. How cryptocurrencies affect the global market. URL: <https://www.thebalance.com/how-cryptocurrencies-affect-the-global-market-4161278> (дата звернення 21.05.2021).

36. Bank of England. The future of money. *Speech*. 2018. 15 p. URL: <https://www.bankofengland.co.uk/-/media/boe/files/speech/2018/the-future-of-money-speech-by-mark-carney.pdf> (дата звернення 21.05.2021).

37. The European business review. The inclusion of cryptocurrency in the global economic structure. URL: <https://www.europeanbusinessreview.com/the-inclusion-of-cryptocurrency-in-the-global-economic-structure/> (дата звернення 21.05.2021).

38. CoinMarketCap. All cryptocurrencies. URL: <https://coinmarketcap.com/all/views/all/> (дата звернення 21.05.2021).

39. CoinMarketCap. Глобальные графики криптовалют. URL: <https://coinmarketcap.com/ru/charts/> (дата звернення 21.05.2021).

40. The coindesk 20. Bitcoin. URL: <https://www.coindesk.com/price/bitcoin> (дата звернення 21.05.2021).

41. The coindesk 20. Ethereum. URL: <https://www.coindesk.com/price/ethereum> (дата звернення 22.05.2021).

42. The coindesk 20. XRP. URL: <https://www.coindesk.com/price/xrp> (дата звернення 22.05.2021).

43. Stellar. Borderless, limitless, powerfull. URL: <https://www.stellar.org/> (дата звернення 22.05.2021).

44. The coindesk 20. Stellar. URL: <https://www.coindesk.com/price/stellar> (дата звернення 22.05.2021).

45. Investopedia. Tether. URL: <https://www.investopedia.com/terms/t/tether-usdt.asp> (дата звернення 22.05.2021).

46. The coindesk 20. Tether. URL: <https://www.coindesk.com/price/tether> (дата звернення 22.05.2021).

47. Statista. Inflation rate in Venezuela. URL: <https://www.statista.com/statistics/371895/inflation-rate-in-venezuela/> (дата звернення 25.05.2021).

48. Xe historical currency exchange rates chart. USD to SRD chart. URL: <https://www.xe.com/currencycharts/?from=USD&to=SRD&view=10Y> (дата звернення 25.05.2021).

49. Xe historical currency exchange rates chart. USD to SCR chart. URL: <https://www.xe.com/currencycharts/?from=USD&to=SCR&view=10Y> (дата звернення 25.05.2021).

50. Xe historical currency exchange rates chart. USD to ARS chart. URL: <https://www.xe.com/currencycharts/?from=USD&to=ARS&view=10Y> (дата звернення 21.05.2021).

51. Xe historical currency exchange rates chart. USD to TRY chart. URL: <https://www.xe.com/currencycharts/?from=USD&to=TRY&view=10Y> (дата звернення 21.05.2021).

52. Oleksienko B. M. Modern problems of globalization processes in the world economy. *Abstracts of XIII International Scientific and Practical Conference* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 18 бер. 2021 р. Київ, 2021 р. С. 192 – 194.

ДОДАТКИ

Рейтинг GFCI в 2021 р. (Перша двадцятка)

Фінансовий центр	Місце в рейтингу GFCI 29	Кількість балів в рейтингу GFCI 29	Регіон
Нью-Йорк	1	764	Північно-Американський
Лондон	2	743	Західно-Європейський
Шанхай	3	742	Азійсько-Тихоокеанський
Гонконг	4	741	Азійсько-Тихоокеанський
Сінгапур	5	740	Азійсько-Тихоокеанський
Пекін	6	737	Азійсько-Тихоокеанський
Токіо	7	736	Азійсько-Тихоокеанський
Шеньчжень	8	731	Азійсько-Тихоокеанський
Франкфурт	9	727	Західно-Європейський
Цюрих	10	720	Західно-Європейський
Ванкувер	11	719	Північно-Американський
Сан-Франциско	12	718	Північно-Американський
Лос-Анджелес	13	716	Північно-Американський
Вашингтон	14	715	Північно-Американський
Чикаго	15	714	Північно-Американський
Сеул	16	713	Азійсько-Тихоокеанський
Люксембург	17	712	Західно-Європейський
Сідней	18	711	Азійсько-Тихоокеанський
Дубаї	19	710	Середньосхідний
Женева	20	709	Західно-Європейський

Джерело: створено автором на основі [16].